

Ήπειρος και Αντίσταση

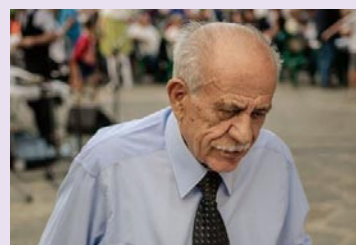
«Ακέρεια η γης εσειστίσθη κι εβρόντηξε
όλη η πλάση-μια φούχτα άνθρωποι
ανίσκιωτοι, μες σε μια φούχτα τόπο».

σελ. 6

Θεματοφύλακας της παράδοσης

Την προσφορά του 94χρονου Γρηγόρη Καψάλη τίμησε η Ένωση Ζαγορισιών Αθηνών με εκδήλωση (12-08-2023) στον Ελαφότοπο, τη γενέτειρα του βιρτουόζου κλαρινίστα. Πρ. Γκογιάννος: «Συνέβαλε καθοριστικά στα λαϊκά πολιτιστικά και πολιτισμικά δρώμενα της περιοχής και της Ηπείρου».

σελ. 12-14

Λεπτοκαρυά: Ένα μικρό σχολείο με μόλις έξι μαθητές και μια μεγάλη ιστορία

σελ. 15

Τα τρία Γεφύρια της Πλάκας

Το ιστορικό γεφύρι, το παλιό και το σημερινό. Τρία γεφύρια. Με την αποστολή τους. Με την υπογραφή και την ταυτότητα του Τζουμέρκου τα δύο, με την υπογραφή της κατασκευάστριάς εταιρείας το σύγχρονο. Απύθμενη η πολιτιστική διαφορά.
«Το χάσμα που άνοιξε ο σεισμός ...»

σελ. 11

Νέος Αυτοδιοικητικός Χάρτης της Ηπείρου

Οι δημοτικές εκλογές πραγματοποιήθηκαν την 8^η Οκτωβρίου 2023. Έτσι προέκυψε νέος αυτοδιοικητικός χάρτης και για την Ήπειρο. Σε επίπεδο Περιφέρειας δεν συντελέστηκαν μεγάλες αλλαγές, ωστόσο προκύπτει ένα νέο Περιφερειακό Συμβούλιο με αρκετά νέα μέλη και νέες παρατάξεις όπως αυτή του **Λάμπρου Γεωργόπουλου**.

Στους 18 Δήμους της Ηπείρου, εκλέγονται για πρώτη φορά νέοι δήμαρχοι σε οκτώ Δήμους. Από αυτούς, σε δύο Δήμους έχουμε επιστροφή πρώην δημάρχου και σε άλλους οκτώ συνεχίζουν οι σημερινοί για μία ακόμη θητεία.

Ο Νομός Θεσπρωτίας. Και στους τρεις δήμους -Ηγουμενίσσας, Σουλίου και Φιλιατών- εκλέχθηκαν νέα πρόσωπα στις θέσεις των Δημάρχων. Δήμαρχος Ηγουμενίσσας: **Παναγιώτης Νταής**. Σουλίου: **Θανάσης Ντάνης** και Φιλιατών: **Βασίλης Τζίγκος**.

Στο **Νομό Ιωαννίνων** μόνο δύο δήμοι θα έχουν νέους δημάρχους. Αυτοί είναι τα Βόρεια Τζουμέρκα, **Νίκος Βαϊτσής** και το Μέτσοβο, **Μα-**

ρίνα-Χριστίνα Αβέρωφ. Στις περιπτώσεις των Δήμων Ιωαννιτών και Κόνιτσας έχουμε επιστροφή των πρώην Δημάρχων και στους υπόλοιπους τέσσερις οι σημερινοί δήμαρχοι εκλέχθηκαν και για την επόμενη πενταετία.

Στο **Νομό Άρτας** αλλαγή σκυτάλης και νέο πρόσωπο έχουν στον Δήμο Αρταίων. Δήμαρχος Αρταίων εκλέχτηκε ο **Χριστόφορος Σιαφάκας**. Για πρώτη φορά εκλέγεται δήμαρχος στο Δήμο Σκουφιά ο **Κώστας Παπασιώζος**, ο οποίος έχει πίσω του δημαρχιακές θητείες σε καποδιστριακό δήμο. Παραμένουν και συνεχίζουν οι δήμαρχοι Κεντρικών Τζουμέρκων και Γεωργίου Καραϊσκάκη.

Στο **Νομό Πρέβεζας**, αλλαγή σκυτάλης έχουμε μόνο στο Δήμο Ζηρού. Ο **Γιώργος Ζυγούρης** αντικαθιστά τον **Νίκο Καλατζή**, ενώ παραμένουν και συνεχίζουν οι δήμαρχοι Πρέβεζας και Πάργας.

Η προσωπογραφία των Δημάρχων της Ηπείρου **σελ. 16**

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ - ΠΕΔΙΟΝ ΑΡΕΩΣ 1η ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2023

Μοναδική Ηπειρώτικη Μουσική Πανδαισία

Το πανηγύρι που διοργανώνει κάθε χρόνο η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας στο Πεδίον του Άρεως, χωρίς υπερβολή έχει καταστεί, πλέον, πολιτιστικός θεσμός. Η προέλευση των πανηγυριστών, η συμμετοχή, το πάθος και το γλεντοκόπημα.

Στο φετινό μας πανηγύρι που πραγματοποιήθηκε την 1^η Οκτωβρίου 2023 χιλιάδες -όχι μόνο Ηπειρώτες και Ηπειρώτισσες- προσήλθαν ομόψυχα και ομαδικά, «χύθηκαν» στο γλέντι και το χορό δημιουργώντας μια εξαιρετική Ηπειρώτικη μουσική και χορευτική πανδαισία. Δίκαια χαρακτηρίστηκε ως μέγιστο πολιτιστικό γεγονός.

Το γεγονός αυτό, βέβαια, πολλαπλασιάζει τις ευθύνες μας, αλλά και μας δυναμώνει να προχωρήσουμε σε περαιτέρω ενέργειες για την αρτιότερη οργάνωσή του. Και όχι μόνο αυτά. Και άλλες πολιτιστικές εκδηλώσεις που προωθούν τον Ηπειρώτικο πολιτισμό και εμβραβίζουν όσους συμμετέχουν στα νάματα του ηπειρώτικου πολιτιστικού μεγαλείου.

«*Η Πανηπειρωτική, ως μέγας θεματοφύλακας της παράδοσης, πράττει το καθήκον της, καλώντας και τους συλλόγους να ζωντανέψουμε μαζί τα ήθη και τα έθιμα, να κρατήσουμε ψηλά την σημαία της λαϊκής μας παράδοσης, να κρατήσουμε την Ήπειρο ψηλά, εκεί που της αρμόζει*». Συνεχίζουμε...

Πλήρης παρουσίαση του πανηγυριού στις **σελίδες 7,8,9 και 10**

Μας «έφυγε» ένα εξαιρετικό στέλεχος της Ηπειρωτικής Αποδημίας

Απεβίωσε τη Δευτέρα, 9 Οκτωβρίου, μια ισχυρή προσωπικότητα της Ηπειρωτικής αποδημίας ο δημοσιογράφος, δημοσιολόγος και αναλυτής διεθνοπολιτικών εξελίξεων **Ιωάννης Τζώρτζης**, σε ηλικία 76 ετών.

Ο **Γιάννης Τζώρτζης** γεννήθηκε στη Ραβενή Θεσπρωτίας το 1947. Το 1962 μετοίκησε στην Αθήνα, όπου εργάστηκε σε διάφορες δουλειές, ενώ παράλληλα αποφοίτησε από το Νυκτερινό Λύκειο. Από το 1968 έως το 1975 σπούδασε Πολιτικές Επιστήμες στην Πάντειο και Νομικά στην Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου της Αθήνας.

Κατά τη διάρκεια της δικτατορίας μετείχε ενεργά στο φοιτητικό αντιδικτατορικό κίνημα και κατά την εξέγερση του Πολυτεχνείου ήταν εκλεγμένο μέλος της Συνταξιακής Επιτροπής. Φυλακίστηκε και καταδικάστηκε γι' αυτό από έκτακτο στρατοδικείο της ιωαννικιάς χούντας (1974). Απελευθερώθηκε, μαζί με όλους τους πολιτικούς κρατούμενους, στις 23 Ιουλίου, με την πτώση της Χούντας. Υπήρξε μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου Ηπειρωτών Φοιτητών επί επταετίας.

Το 1975 μετανάστευσε για περισσότερο από επτά χρόνια στην Ομοσπονδιακή Γερμανία, όπου ολοκλήρωσε μεταπτυχιακές σπουδές στο Πανεπιστήμιο της Βόννης με υποτροφία του ιδρύματος Friedrich Ebert. Παράλληλα, από το 1978, εργάστηκε για τέσσερα περίπου χρόνια στην ελληνική εκπομπή της Deutsche Welle και είχε συνεργασίες με τοπικά ραδιοτηλεοπτικά Μέσα.

Από το 1983, όταν επέστρεψε πλέον στην Αθήνα, άρχισε να εργάζεται στην ΕΡΤ, στο τμήμα ειδήσεων της ΕΡΤ-2. Παράλληλα, αρθρογραφούσε ως συνεργάτης σε ημερήσιες εφημερίδες.

Ήταν μέλος του Συνδέσμου Φυλακισθέντων και Εξορισθέντων Αντιστασιακών 1967-1974 και

είχε τιμηθεί με το Παράσημο του Μεγάλου Αργυρού Σταυρού της Δημοκρατίας της Αυστρίας.

Ο **Γιάννης Τζώρτζης** είχε συγγράψει επίσης αρκετά πολιτικο-επιστημονικά έργα, όπως: «Μεσευρώπη, στη σκιά των μύθων της», «Η Ελληνική δημοκρατία και η Χούντα», «Αυτροβαλκάνια – Από την Κατάρτα του Σεράγεβου στη θύελλα του Κοσόβου» κ.ά, λογοτεχνικών δοκιμίων στο περιοδικό (δε)κατα, αλλά και ποιητικά έργα, όπως: «Εκπρόθεσμα», «Το κέρασμα του απογεύματος» κ.ά.

Για πολλά χρόνια υπήρξε εκπρόσωπος του χωριού του στην Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας.

Η Ομοσπονδία Μουργκάνας του απένειμε το 2003 Τιμητικό Δίπλωμα.

Στους οικείους του εκφράζουμε τα θερμά μας συλλυπητήρια.

Ανακοίνωση της Ομοσπονδίας Μουργκάνας για τον θάνατο του Γιάννη Τζώρτζη

Εντελώς απρόσμενα έφυγε από τη ζωή στις 9/10/23 ο συμπατριώτης μας από τη Ραβενή Φιλιππιάδων διακεκριμένος δημοσιογράφος, συγγραφέας και διπλωμάτης **Γιάννης Τζώρτζης**.

Ο **Γιάννης Τζώρτζης** ρουφούσε τη ζωή μέχρι το μεδούλι και τη δημοσιογραφία με ασίγηστο πάθος, άποψη και ευαισθησία.

Δεν ανήκε σε τζάκι, ήταν άνθρωπος με βαθειά αριστερή συνείδηση και πρακτική.

Το σπουδαιότερο όλων είναι ότι είχε κερδίσει την αγάπη, εκτίμηση και αναγνώριση όχι μόνον των συμπατριωτών του Ηπειρωτών, αλλά και όλων των ανθρώπων της δημοσιογραφίας και της πολιτικής φίλων και αντιπάλων.

Η απουσία του είναι επώδυνη για όλους μας όσους τον γνωρίσαμε.

Ειλικρινή συλλυπητήρια στους οικείους του.

Πανηπειρωτική

Όργανο της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας

Κλεισθένους 15, 105 52, Αθήνα • Τηλ.: 210 3241137-3243822

• Fax: 210 324382 e-mail: info@panepirotiki.com

• Facebook: Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας • site: www.panepirotiki.com

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ:

Χρυσόστομος (Μάκης) Κιάμος-Χήτος

Πρόεδρος της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ από Συντακτική Επιτροπή:

Χρήστος Τούμπουρος • Γιάννης Βέλλης • Μαρίκα Γκόνη • Μηνάς Ζέρβας

• Ελένη Κοντούλη • Γιώργος Μουσγάς • Κατερίνα Σχισμένου

• Μαρίνα Τζάκου • Ηλίας Χρηστάκος

Φωτορεπορτάζ: **Γιάννης Βέλλης**

Κώστας Μπαλάφας Δώδεκα χρόνια από το «ΦΕΥΓΙΟ» ΤΟΥ

Στις 9 Οκτωβρίου 2011, «έφυγε» από τη ζωή ο **Κώστας Μπαλάφας**. Γεννήθηκε το 1920 στην Κυψέλη (Χώσεψη) Άρτας.

Ήταν κορυφαίος Έλληνας φωτογράφος. Συγκαταλέγεται στους μεγαλύτερους Έλληνες φωτογράφους ανάμεσα στους Μαργαρίτη, Μελετζή, Έλλη Σουγιουλτζόγλου-Σεραϊδάρη (γνωστή ως Nelly's από την αγγλική υπογραφή της), Γλούπα, Χαρισιάδη, Παπαϊωάννου.

Εικονογράφησε τη σύγχρονη ελληνική ιστορία, αλλά και την ιστορία της τέχνης της φωτογραφίας, με εκατοντάδες γνήσια ντοκουμέντα: Για την πορεία του ελληνικού στρατού στην Αλβανία, την Κατοχή, το αντίρτικο και τον αγώνα του ΕΛΑΣ στην Ήπειρο, αλλά και τον άνθρωπο του μόχθου και της σκληρής επιβίωσης.

Στα δικά του καρέ πρέπει να ανατρέξει όποιος θέλει να δει ζωντανή την αλήθεια της μεταπολεμικής Ελλάδας. Σεμνός άνθρωπος, γλυκομίλητος και σοβάρος, γλαφυρός αφηγητής όσων έζησε στα βουνά, ο Μπαλάφας είχε απόλυτη συνείδηση των ιστορικών στιγμών που κατέγραφε με τον φακό του. Ο στόχος του δεν ήταν η προπαγανδιστική φωτογραφία. Κράτησε αποστάσεις στα καρέ του από τη λογική του φανατισμού και του διχασμού.

Το 2008 δώρισε στο Μουσείο Μπενάκη το φωτογραφικό αρχείο του, που αποτελείται από 15.000 ασπρόμαυρα αρνητικά-από το 1939 ως το 2000-και 60 ταινίες μικρού μήκους έτοιμες για ψηφιακή επεξεργασία, με κεντρικό θέμα τα ήθη και τα έθιμα της ηπειρωτικής και νησιωτικής Ελλάδας.

«Το σύνολο της δουλειάς του αποτελεί μοναδική μαρτυρία για την ιστορία, τους αγώνες και τη ζωή των λαϊκών ανθρώπων. Στο έργο του πρωταγωνιστούν οι κάτοικοι των απομακρυσμένων χωριών της Ηπείρου, που, υπό αντίξοες συνθήκες, παλεύουν για την επιβίωση. Ιδιαίτερη θέση κατέχουν οι αγέρωχες Ηπειρώτισσες μάνες. Αξιοσημείωτη ήταν και η αντισυμβατική στάση του απέναντι στην ίδια του την τέχνη, καθώς απέφυγε να εμπλακεί στην επαγγελματική φωτογραφία, αρνούμενος πάντα κάθε αμοιβή για το φωτογραφικό του έργο».

Τρία χρόνια χωρίς τον Κώστα Μπατσά

6 Οκτωβρίου 2020
«έφυγε»
ο Κώστας Μπατσάς

Όμορφος, άγιος, αγνός,
άμμος, άσπιλος και ανιδιοτελής,
αυθόρμητος, ανυπόκριτος και ειλικρινής.
Ανυστερόβουλος και ιδεολόγος,
απροσκύντητος και αληθής!
Δημοκράτης και αληθινός Τζουμερκιώτης.

Κώστα σε θυμάμαστε...

«Τζουμερκιώτης μέχρι τη μπουίνα» υπηρέτησε τον πολιτισμό με πάθος και αυταπάρνηση. Πάλεψε γι' αυτή την παράδοση κι αγωνίστηκε θερμά να παραμείνει ακέραια, ατόφια και λαμπρή.

Με τον ευαίσθητο φωτογραφικό φακό του που στην ουσία αποτύπωνε την γιομάτη καλοσύνη ψυχής του φωτογράφησε όλα τα Τζουμέρκα και αποτύπωσε την ζωή της Αθήνας σε όλες τις παραλλαγές της καθημερινότητας.

Κάθε μέρα μου έστελνε λουλούδια. Και μετά μου τηλεφωνούσε για να μου πει καλημέρα. Ένα από τα λουλούδια που μου έστειλε ένα πρωινό (Κ.Τ.)

«ΑΛΗΣΜΟΝΩ ΚΑΙ ΧΑΙΡΟΜΑΙ»

Συναυλία με τραγούδια της Ξενιτιάς και την αγάπη από όλη την Ήπειρο
Μέγαρο Μουσικής Αθηνών
Αίθουσα «Αλεξάνδρα Τριάντη»
Δευτέρα 2 Οκτωβρίου 2023

Υπό την αιγίδα της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδος

Το Διεθνές Κέντρο Ηπειρώτικης Μουσικής (ΔΙΚΗΜ) διοργάνωσε μεγάλη συναυλία στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών την Δευτέρα 2 Οκτωβρίου, όπου ακούστηκαν τραγούδια που αναφέρονται στην Ξενιτιά και στην αγάπη και προέρχονται από τα σημαντικότερα μουσικά ιδιώματα της Ηπείρου.

Οι στερήσεις από τις άγονες ορεινές περιοχές της Ηπείρου οδηγούσαν τους άντρες την περίοδο της Οθωμανικής κατοχής στην Ξενιτιά. Αργότερα χιλιάδες Ηπειρώτες μετανάστευσαν σε πολλές χώρες αφήνοντας πίσω την όμορφη πατρίδα τους. Για την Ξενιτιά και τα βάζα που προκαλούσε ο χωρισμός γράφτηκαν πολλά τραγούδια, όπως και για την αγάπη σε δύσκολες κοινωνικές συνθήκες. Τα περισσότερα ήταν χορευτικά.

Στη συναυλία συμμετείχαν νέοι στην ηλικία οργανοπαίχτες παραδοσιακής μουσικής και καταξιωμένοι τραγουδιστές, καθώς και πολυφωνικό συγκρότημα. Το Λύκειο των Ελληνίδων ηλαιοφόσε τους μουσικούς με χορούς από το Ζαγόρι, την Κόνιτσα, το Μέτσοβο, τα Γιάννενα και άλλες περιοχές της Ηπείρου.

Καλλιτεχνικοί σύμβουλοι της συναυλίας ήταν ο Λευτέρης Δρανδάκης, Καλλιτεχνικός Διευθυντής του Λυκείου των Ελληνίδων, ο Νίκος Ζέκης, ερευνητής ηπειρώτικης μουσικοχορευτικής παράδοσης, χοροδιδάσκαλος και έφορος πολιτισμού της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας και ο Αναστάσιος Πλίτσας, δάσκαλος ελληνικών χορών του Λυκείου των Ελληνίδων.

Μερικοί από τους οργανοπαίχτες κλαρίνου που πήραν μέρος είναι οι:

Ηλίας Πλαστήρας, Πέτρος Χαλκιάς, Βασίλης Παπαγεωργίου, Αλέξανδρος Αρκαδόπουλος, Μιχάλης Μπρακόπουλος, Χρήστος Ντούλιας, Γιώργος Τσουμάνης, Αλέξανδρος Τσουμάνης, Δημήτρης Χαλκιάς, Βασίλης Μπακαγιάννης, Χρήστος Σιούλας, Ναπολέων Δάμος (ο νεότερος) και ο Θοδωρής Χαλιάσος.

Τραγουδίσουν οι Κώστας Γεροδήμος, Μάκης Ζούμπας, Μιχάλης Παίλας, Φώτης Παπαζίκας, Τάσος Δήμος, Μιχάλης Καπρινιώτης, Γιώργος Χαλιγιάννης, Γιάννης Φάκος, Μιχάλης Μιχαλόπουλος, Κώστας Παίλας.

Συμμετείχε το πολυφωνικό σχήμα «Ηνορα».

Μνήμη Εθνικών Ευεργετών

Η 30ή Σεπτεμβρίου κάθε έτους καθιερώθηκε ως ημέρα Εθνικής Μνήμης των Εθνικών Ευεργετών. Η ημέρα αυτή είναι ιδιαίτερη για όλη την Ήπειρο, αφού η έννοια της εθνικής ευεργεσίας κυριαλοκτείται από τα δείγματα μεγαλοψυχίας, γενναιοδωρίας, αλtruισμού, αυτοθυσίας και εθνικής συνεισφοράς που επέδειξαν οι Ηπειρώτες - Εθνικοί Ευεργέτες. Με την παρουσία μεγάλων ανδρών-Ηπειρωτών έγιναν πλείστα κοινωνοφελή ιδρύματα στην Αθήνα τα οποία υπηρετούν εθνικούς και πολιτιστικούς σκοπούς.

Εκ μέρους της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας κατέθεσε στεφάνι ο πρόεδρος Χρυσόστομος (Μάκης) Κιάμος-Χίτος.

Ο πρόεδρος της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας Χρυσόστομος (Μάκης) Κιάμος-Χίτος καταθέτει στεφάνι στο Μνημείο του Αγνώστου Στρατιώτη

Αδελφότης των εν Αθήναις Σαρακατσαναίων Ηπείρου. Βροντερή η παρουσία τους στο πανηγύρι

Η «Αδελφότης των εν Αθήναις Σαρακατσαναίων Ηπείρου» ιδρύθηκε το 1977 με σκοπό τη σύσφιξη των σχέσεων των μελών της και τη διάσωση και διάδοση της πολιτιστικής τους ταυτότητας.

Οι Ηπειρώτες Σαρακατσαναίοι εγκαταστάθηκαν στην Αθήνα από την δεκαετία του 1950 όταν αρχίζει η εγκατάλειψη του παραδοσιακού τρόπου ζωής των που είχε ως κύριο χαρακτηριστικό την μετακίνησή με τα κοπάδια τους, ανάλογα με την εποχή του έτους (νομάδες).

Στα περισσότερα από 45 χρόνια ζωής της Αδελφότητας εκπληρώθηκαν με τον καλύτερο τρόπο οι σκοποί της. Σημειώνουμε ορισμένες δραστηριότητές της.

Συλλογή παραδοσιακού υλικού και παλαιών φωτογραφιών στις οποίες απεικονίζεται ο τρόπος ζωής των Σαρακατσαναίων αλλά και των κατοίκων της υπαίθρου γενικότερα.

Οργάνωση μόνιμης έκθεσης ειδών Σαρακατσαναϊκής ζωής στο Κέντρο Λαϊκής Τέχνης και Παράδοσης του Δήμου Αθηναίων.

Συλλογή και έκδοση των τραγουδιών των Σαρακατσαναίων της Ηπείρου και έκδοση σε CD των τραγουδιών του γάμου.

Έκδοση από το 2001 της Εφημερίδας «Σαρακατσαναϊκά Χαιρετήματα», μοναδικής που εκδίδεται από σαρακατσαναϊκό Σύλλογο.

Έκδοση Λευκώματος αφιερωμένου στη Σαρακατσαναία γυναίκα, «Η Σαρακατσαναία, εικόνα και λόγος».

Έκδοση του Λευκώματος «Σαρακατσαναίοι πορεία στον τόπο και στο χρόνο» με βάση τις φωτογραφίες που συγκεντρώθηκαν, καθώς και του Λευκώματος γενεαλογικών Δένδρων των Σαρακατσαναίων της Ηπείρου.

Επανεκδόση των πρώτων βιογραφιών του ήρωα Αντώνη Καστανιώτη.

Έκδοση των βιβλίων του Γιώργου Καπρινιώτη, «Στα χνάρια της Σαρακατσαναϊκής παράδοσης», του θεόδωρου Γόγλου, Ανάλεκτα Σαρακατσαναίων και μη και του Ναπολέοντα Βαγγελή «Σαρακατσαναϊκά μολογήματα» με πλούσιο λαογραφικό, γλωσσολογικό, ιστορικό υλικό.

Ενεργός συμμετοχή στις εκδηλώσεις που διοργανώνονται από Πολιτιστικούς φορείς Ηπειρωτών και Σαρακατσαναίων αλλά και τους

Στο περίπτερο που είχαν στήσει οι Σαρακατσαναίοι. Μαζί τους ο πρόεδρος της Π.Σ.Ε. Χρυσόστομος (Μάκης) Κιάμος -Χίτος. Μαζί τους και τα μέλη της Π.Σ.Ε. Δημήτρης Σούκης και Ηλίας Χρυστάκος (Σαρακατσανός)

Σαρακατσανούς της Βουλγαρίας με σκοπό τη διάσωση της παράδοσης σε όσους παρέμειναν εκεί.

Διάδοση πολιτιστικών στοιχείων των Σαρακατσαναίων εκτός Ελλάδος με κατασκευή και διατήρηση επί έξι έτη στο Μουσείο Ευρωπαϊκού και Μεσογειακού Πολιτισμού στη Μασσαλία ενός κονακιού στο οποίο τοποθετήθηκαν τα απαραίτητα αντικείμενα της καθημερινότητας, και γενικά ό,τι θυμίζει τον παραδοσιακό τρόπο ζωής των Σαρακατσαναίων.

Στο πανηγύρι της Π.Σ.Ε. στο Πεδίον του Άρεως ήταν χαρακτηριστική η παρουσία τους.

Αδελφότης των εν Αθήναις Σαρακατσαναίων Ηπείρου

«Η Αδελφότητά μας, με τιμή αποδέχθηκε την πρόσκληση και συμμετείχε στο ημερήσιο ηπειρωτικό πανηγύρι που διοργάνωσε η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδος, την 1η Οκτωβρίου 2023.

Στο Πεδίον του Άρεως, ένα όμορφο μέρος στο κέντρο της Αθήνας, στήθηκε με επιμέλεια της Αδελφότητας των εν Αθήναις Σαρακατσαναίων Ηπείρου περίπτερο με τις εκδόσεις της. Βιβλία με ευρεία θεματολογία αναφορικά με τη ζωή των Σαρακατσαναίων ήταν προσβάσιμα στο κοινό, όπως και μια μικρή έκθεση από τις παλιές και σπάνιες σαρακατσαναϊκές φωτογραφίες που διαθέτει η Αδελφότης. Ακριβώς δίπλα, χορός και τραγούδι (με σαρακατσαναϊκή ενόστια) δέσποζαν καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας.

Η αθρόα προσέλευση του κόσμου στο πανηγύρι ήταν αυτό που μας χαροποίησε ιδιαίτερα. Έμπρακτα αποδείχθηκε η αγάπη όλων για την παράδοση και η διάθεση συνέχισής της. Το περίπτερο της Αδελφότητάς μας έγινε σημείο στάσης επισκεπτών κάθε ηλικίας, από τους οποίους άλλοι θέλησαν να παρατηρήσουν τις φωτογραφίες, άλλοι να πληροφορηθούν και άλλοι να προμηθευτούν βιβλία, που όχι μόνο θα κοσμούν πλέον τις βιβλιοθήκες τους, αλλά θα γίνουν πηγή γνώσης και θύμησης».

Παιδικός Σταθμός φρονεσινή ηλιαχτίδα
...σε κλήση μας έρχεται!

Προσανά 43 Άνω Πετρίδα ΤΚ 1143
dimitris.kontos@gmail.com
fotini.kontos@gmail.com
Τηλ: 210-2525250
Κωμό: 6977494250
Κωμό: 6932403195
Φαξ: 210-2112224

Ιακωβό 10-12 Άνω Πετρίδα ΤΚ 1141
dimitris.kontos@gmail.com
fotini.kontos@gmail.com
Τηλ: 210-2112224
Κωμό: 6979675415
Κωμό: 6932403195
Φαξ: 210-2112224

ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΟΝΤΟΣ
ΕΙΔΙΚΟΣ ΠΑΙΔΙΑΤΡΟΣ
Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Μιλάνου
Ι. ΙΑΤΡΟΣ Α' ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗΣ ΚΛΙΝΙΚΗΣ
ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ ΠΑΙΔΩΝ «Π. & Α. ΚΥΡΙΑΚΟΥ»

Καβάφη 20 & Μακαρίου 23 (συνέχεια Αγ. Τριάδος).
Αγ. Παρασκευή (Πευκάκια)
Τηλ.: 210 600 1418 • Κιν.: 693 600 1418 • Φαξ: 210 639 1787
• e-mail: antoniskontos5@gmail.com ΔΕΧΕΤΑΙ ΜΕ ΠΑΝΤΕΘΥ: 17.30-20.30

Η ΠΕΙΡΩΤΙΚΑ

Νέος Μητροπολίτης Παραμυθιάς, Γηρομερίου, Φιλιατρών και Πάργας

Ο αρχιμανδρίτης **Σεραπίων Μικαλάκης**, Α΄ Γραμματέας της Ιεράς Συνόδου, εξελέγη από την Ιεραρχία της Εκκλησίας της Ελλάδας νέος μητροπολίτης Παραμυθιάς, Φιλιατών, Γηρομερίου και Πάργας.

«Ο εψηφισμένος Μητροπολίτης Παραμυθιάς, Φιλιατών και Γηρομερίου κ. Σεραπίων (κατά κόσμον Ιωάννης) Μικαλάκης γεννήθηκε το 1967 στα Μέγαρα. Σπούδασε στην Ανωτέρα Εκκλησιαστική Σχολή των Αθηνών και στο Τμήμα Θεολογίας του θνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Το 1991 χειροτονήθηκε Διάκονος και το 1994 Πρεσβύτερος, υπό του ασιδίου Μητροπολίτου Μεγάρων και Σαλαμίνος

κυρίου Βαρθολομαίου, λαβών το αφηκίο του Αρχιμανδρίτου. Έκτοτε και μέχρι της εις Επίσκοπον εκλογής του υπηρέτησε στην Ιερά Μητρόπολη Μεγάρων και Σαλαμίνος ως Εφημέριος και Προϊστάμενος του Μητροπολιτικού Ιερού Ναού Κοιμήσεως Θεοτόκου Μεγάρων.

Από τον Οκτώβριο του 2003 υπηρέτησε στην Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδας, ως Γραμματέας της Συνοδικής Επιτροπής Εκκλησιαστικής Τέχνης και Μουσικής, ως Γραμματέας παρά τω Αρχιγραμματεί και εν συνεχεία ως Β΄ και ως Α΄ Γραμματέας-Πρακτικογράφος».

Η χειροτονία του έγινε 21 Οκτωβρίου 2023 στον Μητροπολιτικό Ναό Αθηνών.

Μιχάλης Πασιάκος 1959-2023

Απεβίωσε, ο Μιχάλης Πασιάκος, ένα ανήσυχο πνεύμα με εξαιρετική συμβολή στα πολιτιστικά δρώμενα της Θεσπρωτίας. Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας εξέδωσε το ακόλουθο Δελτίο Τύπου.

«Έφυγε από τη ζωή σήμερα 25.10.2023 ο Μιχάλης Πασιάκος, πρόεδρος του Κέντρου Ιστορικών Μελετών Θεσπρωτίας (ΚΙΜΕΘΕ). Ήταν ένας αληθινός και άσκνος εργάτης ανάδειξης του πολιτισμού και της ιστορίας της Σαγιάδας και γενικότερα της Θεσπρωτίας με ιδιαίτερες οικολογικές ευαισθησίες. Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας τον είχε βραβεύσει στην «Πίτα του Ηπειρώτη 2013» για την προσφορά του στον ηπειρώτικο πολιτισμό. Στους οικείους του εκφράζουμε τα ειλικρινή μας συλλυπητήρια».

Η Ομοσπονδία Μουργκάνας εξέδωσε την ακόλουθη ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ για το θάνατο του Μιχάλη Πασιάκου

Ο Άνθρωπος που το πέρασμά του άφησε σημάδια ανεξίτηλα στον τόπο μας.

Ολόκληρη η Θεσπρωτία, σε αποκαίρετά με συγκίνηση και πενθεί μαζί με την οικογένειά σου και όλους, τους πολλούς φίλους σου, γιατί ήσουν σπλάχνο από τα σπλάχνα της, τόσο την αγάπης και σε αγάπησε.

Ήσουν άνθρωπος με πολλές ανησυχίες και ενδιαφέροντα για τον τόπο μας. Ανάδειξες τον πολιτισμό και την ιστορία της Θεσπρωτίας, καθώς υπήρξες πρόεδρος του ΚΙΜΕΘΕ (Κέντρο Ιστορικών Μελετών Θεσπρωτίας). Υπήρξες φίλος αγαπημένος της Ομοσπονδίας Μουργκάνας και πολλοί από εμάς είχαμε την τύχη να απολαύσουμε και να εκμεταλλευτούμε με τη θετική έννοια, τον ήρό σου χαρακτήρα, τον παρα-

γωγικό σου τρόπο σκέψης και τη μεθοδικότητά σου. Ανεκτίμητο ερευνητικό έργο, με ένα από τα πλουσιότερα αρχεία που διαρκώς εμπλουτίζεις αναζητώντας αρχαιολογικά υλικά σε όλο τον κόσμο, ταξιδεύοντας συχνά για αυτά όπου χρειάζονταν.

Σπουδαίο συγγραφικό - εκδοτικό έργο, επιμελούμενος και εξαιρετικά λευκάματα, όλα με θέμα την Θεσπρωτία και την Ήπειρο, συστήνοντας έτσι σπουδαίους φωτογράφους και άλλους στο σύγχρονο κοινό.

Ανυποχώρητος αγωνιστής για την προστασία του περιβάλλοντος, πρωτοστάτης στους αγώνες ενάντια στην ρύπανση του Καλαμά, ενάντια στα θηριώδη έργα ύδρευσης από τα στενά του Καλαμά (Τα οποία και σταμάτησαν με προσφυγή στο συμβούλιο

της επικρατείας), ενάντια σε Υδρογονάνθρακες και Αιολικά, με μεγάλη αγωνία για την Μουργκάνα και τις ολιγώριες των μαζικών φορέων. Ήσουν Εσύ που προεδροποιήσες έγκαιρα και δημόσια για την κατάρρευση του θεογέφυρου.

Κοντά σε συλλογικές προσπάθειες, παραστάτης και εμπνευστής, προσφέροντας γενναϊόδωρα, υλικά τεκμηρίωσης στις δράσεις μας - όπως έκανες και για φορείς αποδημίας, όπως η Ομοσπονδία Μουργκάνας.

Ο ΜΙΧΑΛΗΣ ΠΑΣΙΑΚΟΣ ΉΤΑΝ ΑΛΗΘΙΝΟΣ ΦΑΡΟΣ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ ΜΑΣ.

ΕΝΑΣ ΑΝΕΚΤΙΜΗΤΟΣ ΑΚΡΙΤΑΣ ΤΟΥ ΚΑΙΡΟΥ ΜΑΣ - ΕΚΕΙ, ΣΤΗΝ ΑΓΑΠΗΜΕΝΗ ΤΟΥ ΣΑΓΙΑΔΑ.

Η Ήπειρος ταξίδεψε στο Ηρώδειο!

3 Οκτωβρίου 2018. Πανηπειρωτική Μυσταγωγία στο Ηρώδειο

Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας, για πρώτη φορά στην ιστορία της, οργάνωσε μια μεγάλη μουσικοθεατρική και χορευτική παράσταση στο Ηρώδειο

Αναδείχτηκε, μέσα από αυτή τη μοναδική εκδήλωση, η υπέρλαμπρη Ηπειρώτικη δημιουργία, ο ζηλευτός υλικός και άυλος πολιτισμός της που εκτείνεται στους αιώνες της ιστορίας της

Ένα ταξίδι στο μύθο, στην πραγματικότητα και στην ιστορία της Ήπειρου, από την αρχαιότητα ως τις ημέρες μας, που μας αποκάλυψε τις διαστάσεις του αρχαίου, του βυζαντινού, του νεότερου και του σύγχρονου πολιτισμού της

Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας, για πρώτη φορά στην ιστορία της, οργάνωσε μια μεγάλη μουσικοθεατρική και χορευτική παράσταση στο Ηρώδειο.

Η ΠΕΙΡΩΤΙΚΑ

**Κοιλιάδα του Αχελώου:
Ξεκίνησαν οι εργασίες
συντήρησης της «Περαταριάς»
στην Πέρδικα Μηλιανών Άρτας**

Ξεκίνησαν οι εργασίες συντήρησης της «Περαταριάς», που βρίσκεται στην Πέρδικα Μηλιανών Άρτας, στην Κοιλιάδα του Αχελώου.

Η «Περαταριά» βρίσκεται στην Πέρδικα Μηλιανών Άρτας στα σύνορα με τον νομό Καρδίτσας και είναι ένα από τα πλέον χαρακτηριστικά δείγματα παραδοσιακής μηχανικής. Υπάρχει και μία ακόμη, επτά χιλιόμετρα πιο κάτω στο χωριό Μεσόπυργο Άρτας.

Είναι δύο μοναδικά για τη χώρα, χειροκίνητα τελεφερίκ-βαγονάκι με τροχαλία και συρματόσχοινο, που χρησιμοποιούνται από το 1955, προκειμένου να διασχίζουν ντόπιοι και επισκέπτες τον Αχελώο.

Ίσως να μοιάζει με εικόνα βγαλμένη από άλλη εποχή που για τους κατοίκους, όμως, αποτελεί καθημερινότητα, καθώς πρόκειται για το πιο κοντινό μέσο, το οποίο συνδέει τη Θεσσαλία με την Ήπειρο και το μοναδικό μέσο μετακίνησης, για να μπορούν να εξυπηρετούν τις καθημερινές τους ανάγκες (μεταφορά αγαθών και προϊόντων), καθώς η μόνη γέφυρα βρίσκεται 20 χλμ. μακριά.

Παλαιότερα υπήρχε και ο «οδηγός του πορθμείου». Ήταν ένας κάτοικος υπεύθυνος για τη λειτουργία του. Σε περίπτωση απουσίας του οδηγού, το πορθμείο κλειδωνόταν, για την ασφάλεια των κατοίκων.

Εδώ και αρκετά χρόνια, όμως, δεν υπήρχε οδηγός και οι κάτοικοι χειρίζονταν μόνοι τους το τελεφερίκ, θέτοντας σε άμεσο κίνδυνο τη

ζωή τους. Από τις αρχές του 2018 σταμάτησε να λειτουργεί η «Περαταριά» Μεσοπύργου και οι κάτοικοι ζήτησαν από την Περιφέρεια Ηπείρου την επισκευή της. Θα επαναλειτουργήσει.

Ο Τελευταίος εν ζωή ο Αργιθεάτης περατάρης Κώστας Σακελάρης για πάνω από 35 χρόνια. Την περαταριά αυτή όπως και της Γέφυρας Κοράκου που λειτουργούσε την δεκαετία του '50 τις έφτιαξε ο Θωμάς Καναβός απο το Ανθρώπο Αργιθέας. Παροιμιώδη τα ψηφοδέλτια που βρέθηκαν σε βουλευτικές εκλογές, πάνω από πενήντα τον αριθμό που έγραφαν «ΚΑΝΑΒΟΣ ΠΕΡΑΤΑΡΙΑ». Έτσι, ξεκίνησαν και έφτιαξαν αρχές του '60 την νέα Τιμενογαέφυρα Κοράκου.

**Τον Σεπτέμβριο του 2025
ο φάκελος της Νικόπολης
για την Unesco**

Τον Σεπτέμβριο του 2025 θα υποβληθεί ο φάκελος της Νικόπολης, ώστε το 2026 να εξεταστεί από την Επιτροπή της UNESCO. Η περαιτέρω ανάδειξη των μνημείων μας και εν προκειμένω το αρχαίο θέατρο της Νικόπολης, το αρχαίο στάδιο, το κτίριο υποδοχής, οι διαδρομές μέσα στο αρχαιολογικό πάρκο, το αρχαίο θέατρο της Κασσώπης και η ένταξη της Αρχαίας Νικόπολης στα Μνημεία της UNESCO αποτελούν προτεραιότητα.

«Όταν παίρνω φόρα...»

Στα σκαριά δύο νέα αιολικά στη Θεσπρωτία

Τα Ταχυδρομεία κλείνουν, οι ανεμογεννήτριες ξεφυτρώνουν! Στα σκαριά βρίσκονται δύο νέα αιολικά πάρκα σε περιοχές του Δήμου Φιλιατών.

Το πρώτο με ισχύ 28 MW προβλέπεται να κατασκευαστεί στην θέση «Κοκκινίτσα» του Δήμου Φιλιατών.

Φορέας πραγματοποίησης και λειτουργίας του έργου ή της δραστηριότητας είναι η εταιρεία: «VAL GRECE GREENFIELD MONOΠΡΟΣΩΠΗ Α.Ε.».

Η Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του έργου έχει τεθεί σε δημόσια διαβούλευση από την Περιφέρεια Ηπείρου και οι προτάσεις όλων των ενδιαφερομένων μπορούν να κατατεθούν μέχρι τις 17 Νοεμβρίου.

Το δεύτερο αιολικό σχεδιάζεται από την ίδια επίσης εταιρεία.

Έχει ισχύ 22,5 MW και προβλέπεται να κατασκευαστεί στη θέση «Βάραθρο» του Δήμου Ηγουμενίτσας.

Η Περιβαλλοντική Μελέτη και για το έργο αυτό είναι σε δημόσια διαβούλευση και οι προτάσεις θα πρέπει να κατατεθούν μέχρι τις 17 Νοεμβρίου.

Τέλος τα ΕΛΤΑ και στο Μαργαρίτι!

Η θλιβερή πραγματικότητα για τη Θεσπρωτία. Σε ολόκληρη τη Θεσπρωτία και για 40.000 περίπου κατοίκους υπηρετούν 11 ταχυδρομικοί υπάλληλοι, εκ των οποίων μόνο 4 διανομείς.

Η πόλη της Ηγουμενίτσας, η πρωτεύουσα του Νομού, με 15.000 κατοίκους εξυπηρετείται με μόνον έναν διανομέα. Αποτέλεσμα: η αλληλογραφία στην πόλη να διανέμεται μόλις μια φορά την εβδομάδα, ενώ οι άλλοι τρεις διανομείς εξυπηρετούν όλο τον υπόλοιπο Νομό.

Στο Μαργαρίτι έκλεισε το Ταχυδρομείο. Η τοπική κοινωνία στο Μαργαρίτι είναι ανάστατη, αφού στο εξής οι κάτοικοι θα αναγκάζονται τόσο για τις ταχυδρομικές τους ανάγκες, όσο και για τις τραπεζικές -το γραφείο εξυπηρετούσε και τους πελάτες του πρώην Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου- να διανύουν 60 χ.λ.μ. (προς και από την Ηγουμενίτσα) για να εξυπηρετηθούν, αφού στην ευρύτερη περιοχή δεν υπάρχει ούτε καν ΑΤΜ οποιασδήποτε τράπεζας.

Η αποψίλωση των ταχυδρομικών υπηρεσιών στη Θεσπρωτία ξεκίνησε εδώ και τρία περίπου χρόνια, επισημαίνουν οι κάτοικοι, με υπαλλήλους να οδηγούνται σε εθελουσία έξοδα, τα παραρτήματα Φιλιατών και Παρα-

μυθιάς να μένουν τελικά, χωρίς υπάλληλο και δυσπρόσιτα χωριά να μην μπορούν να εξυπηρετηθούν.

Χαρακτηριστικό είναι, ότι το Πάσχα του 2022, την διανομή της αλληλογραφίας στους Φιλιότες έκαναν εθελοντές συνταξιούχοι ταχυδρόμοι, καθώς το Ταχυδρομείο των Φιλιατών είχε μείνει για περισσότερο από ένα μήνα, χωρίς στελέχωση με τους λογαριασμούς να λήγουν και τους συνταξιούχους να μη λαμβάνουν τις συντάξεις τους.

Σύλλογος Φιλιππιδιωτών Αττικής « Ο ΑΓΙΟΣ ΒΗΣΣΑΡΙΩΝ»

Ο Σύλλογος πραγματοποίησε 3.10.2023 αρχαιρεσίες για την ανάδειξη νέου Διοικητικού Συμβουλίου. Προηγήθηκε η Γενική Συνέλευση των μελών.

Η Σύνοψη του νέου Δ.Σ.

Πρόεδρος: **ΕΥΓΕΝΙΑ(ΤΖΕΝΗ) ΚΩΣΤΟΥΣΗ**

Α' Αντιπρόεδρος: **ΘΩΜΑΣ ΠΑΣΧΟΣ**

Β' Αντιπρόεδρος: **ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ**

Γεν. Γραμματέας: **ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΡΙΚΑΣ**

Ταμίας: **ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΜΠΕΝΕΚΟΥ**

Κοσμητήρ (Δημόσιες Σχέσεις): **ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΟΝΤΕΑ-ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ**

ΜΕΛΟΣ: **ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΣΙΑΦΑΚΑΣ**

Τα μέλη που εκλέχθηκαν για Εξελεγκτική επιτροπή:

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

ΜΑΡΙΑ-ΜΑΡΘΑ ΚΩΣΤΑ

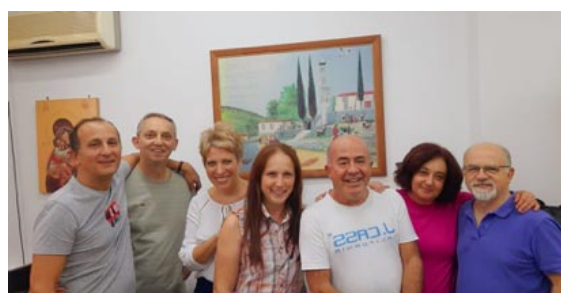
ΕΛΕΝΗ ΡΟΥΚΟΥ

Τα μέλη που εκλέχθηκαν για Εκπρόσωποι στην Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας:

ΕΥΓΕΝΙΑ(ΤΖΕΝΗ) ΚΩΣΤΟΥΣΗ

ΘΩΜΑΣ ΠΑΣΧΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΡΙΚΑΣ

Το νέο Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου Φιλιππιδιωτών Αττικής « Ο ΑΓΙΟΣ ΒΗΣΣΑΡΙΩΝ»

Από τις εργασίες της Γενικής Συνέλευσης

Ένωση Ηπειρωτών Ιλίου.7^η Γιορτή Τσίπουρου

Η 7η γιορτή τσίπουρου από την Ένωση Ηπειρωτών Ιλίου, που διοργανώθηκε το Σάββατο 30 Σεπτεμβρίου 2023, ενθουσίασε τους συμμετέχοντες και πήρε πολλά εύσημα και καθολική ευαρέσκεια!

Στην πλατεία Παλινοστούτων, στην έδρα της Ένωσης, έδωσαν το παρόν εκατοντάδες Ηπειρώτες από το Ίλιον και τις γύρω περιοχές, αλλά και πολλοί φίλοι της Ηπείρου.

Η ζυγιά του δεξιότεχνη κλαρινίστα **Δόκιμου Χαραλάμπους**, με την ταλαντούχα **Ιωάννα Χαραλάμπους**, με τον εξαιρετικό **Αντώνη Κυρίτση**, το **Θωμά Κυρίτση** και την **Ελευθερία Χαραλάμπους** στο τραγούδι, συνόδευσαν την μεγάλη Ηπειρώτικη παρέα.

Το γλέντι ξεκίνησε με την παρουσίαση των χορευτικών τμημάτων του Συλλόγου και την παρουσίαση του δρώμενου του τρύγου που καθήλωσε τους παρευρισκόμενους και καταχειροκροτήθηκαν. Συνεχίστηκε το γλέντι όλη τη νύχτα.

Την Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας εκπροσώπησαν ο πρόεδρος **Χρυσόστομος (Μάκης) Κιάμος-Χήτος**, η Α' Αντιπρόεδρος **Μα-**

ρίκα Γκόνη, ο Έφορος Τύπου **Χρήστος Τούμπουρος** και τα μέλη **Κώστας Ζηκόπουλος**, **Ηλίας Χρηστάκος** και **Δημήτρης Σούκης**.

ΗΠΕΙΡΟΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ

Η εποποιία του 1940, η αντίσταση του ελληνικού λαού κατά της τριπλής κατοχής που επιβλήθηκε, το αγωνιστικό φρόνημα του Έλληνα και της Ελληνίδας που αντιστάθηκαν με κάθε τρόπο στον φασιστικό εισβολέα και τους συνεργάτες του, δεν είναι απλά ένα ιστορικό γεγονός. Είναι μάθημα ζωής.

Η ιστορική μνήμη πρέπει να είναι παρούσα.

Η Ήπειρος κατέστη παράδειγμα ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ. Τα βουνά της Ηπείρου είναι ποτισμένα από το αίμα των ηρώων που «έπεσαν» εκεί υπέρ της πατρίδας.

Και πάνω απ' όλα η «Γυναίκα της Πίνδου».

«7 Νοεμβρίου 1940. Σήμερα σκοτώθηκαν δύο παιδιά του 33ου Συντάγματος και αυτό μάνιασε περισσότερο τους στρατιώτες. Φωνάζαν εμπρός για τη Ρώμη. Ο θάνατος αυτός αντί να μας δειλιάσει μας έδωσε περισσότερα φτερά για να κυνηγήσουμε τους Ιταλούς. Συνάντησα γυναίκες που κουβαλούσαν πυρομαχικά. Μία ήτο 88 ετών. Μία μου είπε κλείδωσε το μικρό σε μια καλύβα για να βοηθήσει τον στρατό. Το βράδυ είδα μια γριούλα να κρατά δύο μικρά και η μητέρα τους ζύμωνε ψωμί για τον στρατό

με το φως δύο κεριών που είχε μέσα σ' ένα ποτήρι. Τα χιόνια, ο πάγος, το τρομερό κρύο, δεν φαινόταν να τις τρώμαζε. Όλες γεμάτες χαρά ήθελαν να προσφέρουν στο στρατό ό,τι δεν μπορούσαν να μεταγωγικά. Αλήθεια γυναίκες θαύμα. Τι διαφορά με τις πόλεις!»

(Από το Ημερολόγιο Πολέμου του Αργύρη Μπαλατσού, στο: Χατζηπατέρα - Φαφαλιού, Μαρτυρίες 1940 - 1941, Αθήνα, Κέδρος, 1982, σ. 103)

Ο πολιτισμός, τα δημιουργήματα, τα πάθη και τα κατορθώματα, η παράδοση και η προκοπή, οι αγώνες και οι αγωνίες του λαού μας, η Κατοχή και η Αντίσταση, τα Μαρτυρικά Χωριά και η εθνική υπερηφάνεια, όλα αυτά κι άλλα τόσα είναι στοιχεία που μαρτυρούν, αλλά και συνθέτουν το μαρτυρικό ή όχι Γολγοθά ενός λαού για το χτίσιμο της εθνικής του ιδιοπροσωπίας. Η Αντίσταση του ελληνικού λαού κατά του κατακτητή είναι σηματοδότης της Εθνικής μας διάρκειας και του Ελληνικού Μεγαλείου. Αυτά σφειλούμε να διαφυλάτουμε. Δεν παζαρεύονται, δεν στρογγυλεύονται και το σπουδαιότερο: Δεν ΕΚΠΟΙΟΥΝΤΑΙ.

Οι βόμβες «οργάνουν» τα βουνά της Ηπείρου
Και τα βουνά γίνονται αγωνιστές της λευτεριάς!
«Ρίξε βουνό τις μπόμπες σου, ρίξε τις αστραπές σου κι εγώ σου στέλνω τους απτούς, τσαλιόδες και φαντάρους να καθαρίσουν τις πλαγιές, να διώξουν τους φασίστες, που μόλυναν τον τόπο μας, τα όμορφα χωριά μας»

Στα βουνά της Πίνδου. Πορεία για την μονάκριβη τη λευτεριά!

«Δεν μας φοβίζουν μόνον οι σφαίρες και τα κανόνια μόν' μας φοβίζουν μόνον, του Μπιζανιού τα χιόνια»

«μα τραχύ το μάγουλο έθεσα στο τραχύτερο της πέτρας» «Και είπα: δεν θα είναι το Άδικο τιμότερο απ' το αίμα!»

ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ ΤΑ 83 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΟ «ΟΧΙ» ΤΟΥ 1940

Συμπληρώθηκαν ήδη ογδόντα τρία (83) χρόνια αφότου άρχισε η ηρωική αντίσταση του ελληνικού λαού κατά του κατακτητή και του φασισμού.

Η 28^η Οκτωβρίου 1940 συνιστά αληθινό ορόσημο διδαχής, γιατί σηματοδοτεί την πάλη της μεγάλης πλειοψηφίας του ελληνικού λαού ενάντια στην τριπλή φασιστική κατοχή.

Ένας τιάνιος αγώνας για το δίκαιο και την ειρήνη, την ανθρωπιά και την ελευθερία. Ο ελληνικός λαός απέκρουσε, καταρχάς, την εισβολή του ιταλικού φασισμού και έτρεψε σε φυγή τις στρατιωτικές δυνάμεις του, γράφοντας απορράμλλες σελίδες ηρωικού έπους στα Αλβανικά βουνά και στοιχειώνοντας το ελεύθερο και αγωνιστικό πνεύμα του Έλληνα.

Απέδειξε ακόμη πως κανένας αγώνας δεν είναι άνισος όταν στηρίζεται σε πανανθρώπινες αξίες που στοιχειοθετούν την εθνική ανεξαρτησία και την εδαφική ακεραιότητα κάθε έθνους.

Πράξη θυσίας, σημείο αναφοράς για έναν λαό που, ουσιαστικά και στην πλειοψηφία του, δεν συμβιβάστηκε με τους κατακτητές, δεν συνεργάστηκε μ' αυτούς τους δολοφόνους και δεν υπάκουσε στις φασιστικές ορδές. Αγώνας-πάλη ζωής!

«Εδώ σκάνει» ολ' η γη με τους αποθαμένους, και με τον ίδιο θάνατο πατάει το θάνατό της».

Ένας λαός που οι πλείστοι **ΑΝΤΙΣΤΑΘΗΚΑΝ** στην φοβερή σκλαβιά που επέβαλαν για τέσσερα χρόνια οι φασίστες εισβολείς μαζί με τους συνεργάτες τους, και κράτησε αδόουλωτο το φρόνημά του και πάντα ελεύθερη την ψυχή του.

Η Ήπειρος πλήρωσε βαρύ τίμημα από την φασιστική Κατοχή. Τα βουνά της Πίνδου έγιναν σημεία και σηματοφόροι ακατάβλητου αγώνα υπέρ του ανθρώπου και κατά του φασισμού. Φωτεινό παράδειγμα η Γυναίκα της Πίνδου που στην «κυρτωμένη ράχη της» κράτησε ζαλικά ολόκληρη την Ελλάδα!

Ο μεγάλος και ηρωικός αυτός αγώνας του ελληνικού λαού, πέρα από την εορτια συμπεριφορά μας, είναι ανάγκη να γεννηθεί και να ανδρώσει κάτι γόνιμο που θα αναφέρεται οπωσδήποτε στον σχεδιασμό του μέλλοντός μας. Αυτό απαιτεί και η σύγχρονη πραγματικότητα. Οι εορταζόμενες μνήμες έχουν αξία μόνο όταν υπάρχουν μελλοντικές στοχεύσεις. Μήνυμα διαρκούς επικαιρότητας που ανατρέπει έστω και την παραμικρή ιδέα του εφισουχασμού.

Τα μαρτυρικά χωριά της Ηπείρου μας δείχνουν το δρόμο.

Ο φασισμός ποτέ δεν θα περάσει...

Από το Γραφείο Τύπου της ΠΣΕ

Τα Μαρτυρικά Χωριά της Ηπείρου

«Σύμφωνα με την έκθεση "των γενομένων ζημιών εν γένει Ηπείρου" από την κήρυξη του πολέμου μέχρι και την Απελευθέρωση που εκδόθηκε το 1987 στην Ήπειρο στους νομούς Ιωαννίνων, Πρεβέζης, Άρτας και Θεσπρωτίας κάθηκαν συνολικά 12978 σπίτια και εκτελέστηκαν 7936 άνθρωποι στη συντριπτική τους πλειοψηφία άμαχοι.

Αν στους αριθμούς προσθέσουμε και τα θύματα ολόκληρης της εβραϊκής κοινότητας των Ιωαννίνων στις 25 Μαρτίου του 1944 που εκποτίστηκαν και εξοντώθηκαν από τους Ναζί, στα στρατόπεδα συγκέντρωσης του Άουσβιτς και του

Μπικρενάου τότε ο απολογισμός μεγαλώνει ακόμα περισσότερο.»

Παναγιώτης Μπαμπούσκος. 3 Οκτωβρίου 1943. Γερμανοί καταδρομείς της Μεραρχίας «Εντελβάις» μπήκαν στο χωριό Λιγκιάδες Ιωαννίνων, πυρπόλησαν τα σπίτια και σκότωσαν όσους κατοίκους βρήκαν. 82 θύματα. Από αυτά 34 παιδιά, 37 γυναίκες και 11 ηλικιωμένοι. Ελάχιστα επέζησαν. Και το βρέφος, 15 μηνών. Ήταν στην αγκαλιά της μάνας του. Την σκότωσε ο Γερμανός. Δεν «χάρτασε» ο δολοφόνος, Κάρφωσε και την ξιφολόγη στην πλάτη του μωρού.

Η πλάτη του Παναγιώτη Μπαμπούσκου που κάρφωσε ο Γερμανός. Μετά από 80 χρόνια.

Εδώ πονά η σιωπή, πονάει η πέτρα κάθε δρόμου κι απ' τη θυσία κι απ' τη σκληρότητα του ανθρώπου

Ο Παναγιώτης Μπαμπούσκος. Στην πλάτη του είναι σπληνωμένη η αζητηρέμια της Ελλάδας

«Την τραγική σελίδα που γράφτηκε στα χωριά της Ηπείρου αδυνατεί να την αντέξει ο ανθρώπινος νους και δεν μπορεί αν τη συγχωρήσει η ανθρώπινη ιστορία. Καμιά συγγνώμη δεν είναι αρκετή και κανένα ελαφρυντικό δεν υπάρχει».

Οι Σύλλογοι τιμούν την Ηπειρώτικη Αντίσταση

Από την ομιλία του προέδρου του Συλλόγου Ηπειρωτών Θριασίου Πεδίου στην εκδήλωση του Συλλόγου 28 Μαΐου 2022, για τα Μαρτυρικά Χωριά της Ηπείρου

«Ο Σύλλογός μας με απόλυτο σεβασμό, έντονη και βαθιά περίσκεψη για τα θύματα της ναζιστικής θηριωδίας που βίωσαν και ένωσαν για τα καλά στο πεισί τους το φασισμό και το ναζισμό, αποφάσισε να διοργανώσει την αποψινή εκδήλωση.

Αναγκαστικά η εκδήλωση αυτή είναι και ένα βροντερό ΟΧΙ στο φασισμό. Μια φωνή, ένα δί-δαγμα στη νέα γενιά πως ο φασισμός είναι απάνθρωπος και όχι μόνο ευτελίζει, αλλά και αφαιρεί τη ζωή του ανθρώπου.

Ταπεινά και ευλαβικά κλίνουμε το γόνυ σε όλους και όλες τους Ηπειρώτες και τις Ηπειρώτισσες που έχασαν τη ζωή τους από τις φασιστικές ορδές.

Κυρίες και Κύριοι

Η Ήπειρος αντιστάθηκε στη λαίλαπα του φασισμού και στην επιδρομή των ναζιστικών στρατευμάτων. Και το τίμημα που πληρώσαμε ήταν βαρύ. Οι αριθμοί για τις εκατόμβες των νεκρών, τα μαρτυρικά χωριά, τα ολοκαυτώματα δεν μπορούν να δείξουν το μέγεθος της θυσίας.

Οι εμπρησμοί, οι αρπαγές και οι λεηλασίες ήταν καθημερινές αλλά σε δεύτερη θέση από τις ομαδικές εκτελέσεις χωρίς διάκριση ηλικίας και φύλου. 12.500 κατεστραμμένες οικίες, ανυπολόγιστες ζημιές στην οικονομία, 2.000 εκτελεσθέντες και χιλιάδες άλλοι εκποτισμένοι σε στρατόπεδα συγκέντρωσης.

Απόψε, εδώ ανάβουμε, ταπεινά, το κεράκι μας κι αποτίουμε φόρο τιμής: Κομμένο Άρτας, Κρουσπηγή Πρεβέζης, Παραμυθιά Θεσπρωτίας, Λιγκιάδες Ιωαννίνων, Κεράσσοβο, Κεφαλόβρυσσο, Μουσιωπίτσα, Γρεβενίτη, είναι μόνο μερικά από τα 185 ηπειρώτικα χωριά, που γνώρισαν την εκδικητική μανία των κατακτητών.

185 χωριά θρήνησαν παλικάρια, άντρες, γυ-

ναίκες, μικρά παιδιά και υπερήλικες γονείς.

Αποτίουμε, λοιπόν, φόρο τιμής στη μνήμη των ανθρώπων που χάθηκαν από τη ναζιστική θηριωδία και ταυτόχρονα στέλνουμε και το μήνυμα: Ποτέ πια φασισμός. Όχι άλλα εγκλήματα σε βάρος της ανθρωπότητας.

Κυρίες και κύριοι.

Ο ναζισμός είναι έγκλημα. Το μεγαλύτερο έγκλημα που γνώρισε ποτέ η Ανθρωπότητα το προκάλεσε ο ναζισμός: Πάνω από 50 εκατομμύρια θύματα στο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Η Ελλάδα, η πατρίδα μας κατ' αναλογία του πληθυσμού της υπέστη από τον ναζισμό τη μεγαλύτερη σφαγή από κάθε άλλη χώρα στον κόσμο: Πάνω από 700.000 νεκροί, ανείπωτες θηριωδίες, αμέτρητα ολοκαυτώματα...

Ο φασισμός ως ιδεολογία που κυριάρχησε στη ναζιστική Γερμανία και ευθύνεται για τις θηριωδίες στην Ελλάδα και σε όλη την Ευρώπη, στις μέρες μας δείχνει να προσπαθεί να αναγεννηθεί.

Γι' αυτό και τέτοιες εκδηλώσεις μνήμης μας παρέχουν τη δυνατότητα να στείλουμε ένα δυνατό μήνυμα: «Δεν μπορούμε να το επιτρέψουμε να αναγεννηθεί ο ναζισμός ως ιδεολογία. Ειδικά εδώ, στον τόπο που μετράει χιλιάδες νεκρούς από το ναζισμό». Ένα μήνυμα: Οι εισβολείς κατέσκαψαν τα χωριά, έκαψαν και σκότωσαν...

Επιχείρησαν, μα δεν μπόρεσαν να ατιμάσουν την εθνική μας συνείδηση...

Γιατί αυτή η συνείδηση στοιχειωμένη και θεμελιωμένη σ' όλη την ιστορική πορεία του Έλληνα αποτυπώθηκε στον αγώνα του, στην ηρωική ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ κατά των κατακτητών και εντυπώθηκε, στην συνείδηση της ανθρωπότητας και στα μαρτυρικά χωριά της Ηπείρου. Σας ευχαριστώ πολύ».

Στο Πεδίον του Άρεως, στο Ηπειρώτικο πανηγύρι...

Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας διοργάνωσε και φέτος το Ηπειρώτικο Πανηγύρι, στην καρδιά της Αθήνας, στο Πεδίον του Άρεως.

Η ανταπόκριση στο κάλεσμα της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας ήταν καθαρά συγκινητική. Χιλιάδες συμμετείχαν,

χόρεψαν, τραγούδησαν, ένωσαν Ηπειρώτικα.

Την Κυριακή, 1η Οκτωβρίου 2023, όλοι οι δρόμοι οδηγούσαν στο Πεδίον του Άρεως!

Εκεί, στο Πεδίον του Άρεως, έγινε ένα «Ηπειρώτικο αληθινό γλέντι», μοναδικό και γνήσιο.

Το μεγάλο κέρδος μας!

Τα πρώτα μουσικά ακούσματα, υποχρεωτικά επιβάλλεται να είναι Ηπειρώτικα

Το ξεκίνημα

Ο Έφορος Πολιτισμού **Νίκος Ζέκης** έδωσε με τα παρκατάω λόγια το έναυσμα για το ξεκίνημα

Αγαπητοί συμπατριώτες, φίλες και φίλοι, πριν να προλογίσω, πριν να πω το σιδήριτο για τη σημερινή διοργάνωση, η διαπίστωση είναι μία: ότι η Αθήνα σήμερα πανηγυρίζει σε ηπειρώτικους σκοπούς και τούτο οφείλεται αφενός στην παρουσία σας σήμερα εδώ, αφετέρου στην έλευση όλων αυτών των εξαιρετων μουσικών που βρίσκονται σήμερα στην Αθήνα στο πλαίσιο οργάνωσης της σημερινής εκδήλωσης.

Οι μουσικοί μας, ακούραστοι εργάτες και ταυτόχρονα θεματοφύλακες όλων εκείνων των ηχογραμμάτων και των ιδιαίτερων μουσικών γνωρισμάτων που διέπουν τον κάθε τόπο, έρχονται να επιβεβαιώσουν για άλλη μια φορά, ότι το πανηγύρι έχει πλέον εμπνευστεί ως μια παγιωμένη έννοια στην ψυχή και στην καρδιά του Ηπειρώτη. Και αν τα πανηγύρια υπήρξαν εθνικό κήρυμα διότι απαντήθηκαν μόνο στην Ελλάδα, για την Ήπειρο ήταν κάτι πολύ περισσότερο: ήταν το ορόσημο για την εκάστοτε κοινότητα, σημείο και τόπος αναφοράς για τις ιδιαίτερες πατρίδες μας, ήταν η γιορτή του προστάτη πολιούχου του τόπου τους, η αναφορά επιστροφής των αποδημούντων για τον εορτασμό, η ειδικότερη ανάγκη προσφοράς στην κοινότητα και η συμμετοχή στους κόλπους και τα δρώμενά της.

Η ΠΕΙΡΟΣ και Πανηγύρι υπήρξε ανέκαθεν ένα αλληλένδετο σχήμα. Η πρώτη προσδοκούσε ακόμα και μέσα σε χαλεπούς καιρούς το δεύτερο. Το δε πανηγύρι αναβίωνε χάρη στις καταβολές της πρώτης κυρίως από ανθρώπους που σφυρηλάτησαν την καρδιά τους με τη μνήμη αυτού.

Η σημερινή διοργάνωση όμως θα ήταν γράμμα κενό, χωρίς την ενεργό δράση και την πρωτοβουλία της Π.Σ.Ε. Το έργο της είναι πολυσήμαντο.

Το πανηγύρι δεν ήταν ποτέ εικαστικό δρώμενο για τον Ηπειρώτη. Ήταν και είναι και σήμερα στοιχείο της πολιτισμικής του κληρονομιάς, επιτελεί δε μέσο εξασφάλισης της βαριάς παράδοσης που κουβαλούμε οι Ηπειρώτες στους ώμους μας.

Με θεματολογία παρμένη από τα καθημερινά βιώματα, το νόστο ή τα όνειρα του Ηπειρώτη, χτί-

στηκε το ηπειρώτικο δημοτικό τραγούδι, και μετέπειτα το ηπειρώτικο πανηγύρι. Από τον έρωτα ως τον θάνατο, από την Ξενιτιά ως το μοιρολόι. Από γνήσια ανάγκη αυτοέκφρασης, συνοχής και συνεκτικότητας με τους προγόνους μας.

Εδώ λοιπόν στο πεδίο του Άρεως, όπου αποδόθηκαν τιμές στους επαναστάτες του 1821, αποτίσαμε φόρο τιμής σήμερα στους γονείς, στους παππούδες μας, σε όλους εκείνους που μας οδήγησαν, όταν ήμασταν παιδιά στα πανηγυριώτικα αλώνια του χορού.

Ένα τέτοιο πανηγύρι θα ζήσουμε σήμερα. Με χορό, μουσική, συντροφιάς, αγκαλιές, γνωριμίες, ιδέες για τον τόπο μας, σμιξίματα, πειράγματα, ευχές να είμαστε γεροί και ανταμωθούμε και του χρόνου. Και κάθε χρόνο.

Ευχές σε όλους και όλες και καλή σας διασκέδαση.

Έναρξη: Το Μοιρολόγι

Η εκδήλωση άρχισε με το μοιρολόγι. Το μοιρολόγι, το θρηνητικό αυτό τραγούδι, κλάμα έντονο και μακρόσυρτο...

Το μοιρολόγι δεν προορίζεται μόνο για τους νεκρούς. Άλλα αφορούν και την Ξενιτιά, αφού «η Ξενιτιά και ο θάνατος είναι σαν αδέρφια».

Η μόνη διαφορά είναι πως ο θάνατος περιλαμβάνει, έναν μόνιμο χωρισμό, χωρίς φυσικά επιστροφή. Η Ξενιτιά ενέχει την ελπίδα του γυρισμού.

Όταν μοιρολογεί ο Ναπολέων Δάμος και τα ταϊμέντα «σκούζουν»

«Το χοροστάσι (...) είναι ένα ευρύχωρο ίσιο μέρος, μια λάκα παστρεμένη από πέτρες για να μη σκοντάφτουν στις γυροβολιές τους οι χορευτές, με δύο τρία μεγάλα δέντρα στη μέση, κατά προτίμηση πλατάνια, για να βασιτούν ίσκιο με το λιπούρι. Καμιά φορά υπάρχουν και πεζούλια γύρω γύρω, για να κάθονται οι θεατές». Γιώργος Κοτζιούλας

Αυτά τα μοιρολόγια αποτελούν ιδιαίτερα και σημαντική ομάδα θρηνητικών τραγουδιών στην Ήπειρο, όπου για πολλά χρόνια η μετανάστευση ήταν αναπόσπαστο μέρος της καθημερινής ζωής των κατοίκων.

Γι' αυτό μοιροκαμένοι οι Ηπειρώτες πάντα μοιρολογούν σε κάθε συναπάντημά τους την Ξενιτιά και τους «αποθαμένους».

Και όπου ήταν δυνατόν υπήρχε το συνοδευτικό και κυρίαρχο κλαρίνο.

Στο Ηπειρώτικο μοιρολόγι συμφύρονται η ζωή και ο θάνατος, το πένθος και η χαρά, η προσμονή και η θλίψη. Παντού οι Ηπειρώτες με το μοιρολόγι ανάβουν τη λαμπάδα τους. Μνημόσυνο αληθινό. Ερωτική πράξη, θρησκευτική τελετουργία. Επίσημη ή ανεπίσημη, δημόσια τελετή ή ιδιωτική συνάθροιση πάντα ξεκινά με το μοιρολόι.

Το ξεκίνησε, λοιπόν, το μοιρολόγι ο **Ναπολέων Δάμος**. «Και τα δέντρα έκλαιγαν και τα πουλιά μοιρολογούσαν...» Μοιρολόγι, στοιχειωμένο, δυνατά, Ηπειρώτικο. Έβλεπε ανθρώπους κατασκευημέ-

Και συνέχισε μοιρολογώντας η Παγώνα Αθανασίου με μοιρολόγι της Ξενιτιάς.

Το κάλεσμα της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας

«(...) Παράλληλα όμως και στην πρωτεύουσα και σ' άλλες πόλεις "σπίνονται" τα πανηγύρια μας. Μια απάντηση και ένας χαιρετισμός στην Ήπειρο. Μια έκφραση του ομφάλιου λώρου που συνδέει τον Ηπειρώτη με τη γενέτειρα.

Τα τελευταία χρόνια ένα από τα θύματα του κορωνοϊού ήταν και τα πανηγύρια. Δεν διοργανώθηκαν, δεν "λειτούργησαν". Πέρυσι το 2022 ξανακούστηκαν τα "βουβά κλαρίνα" στην ήπειρο.

Μετά από δύο χρόνια τα πανηγύρια στα χωριά της Ηπείρου, επανήλθαν σε κανονικούς ρυθμούς, χωρίς μέτρα και προφυλάξεις.

Το ίδιο έγινε και στην Αθήνα. Και πέρυσι η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας διοργάνωσε το Ηπειρώτικο Πανηγύρι. Στον ίδιο χώρο, στο Πεδίον του Άρεως.

Το ίδιο θα γίνει και φέτος. Με το ίδιο πάθος και τον ίδιο παλμό δονείται η πανηγυρσία η ψυχή του Ηπειρώτη.

Το πανηγύρι είναι η Ήπειρος!!! Μ' αυτές τις σκέψεις και σπρηγμένη απόλυτα στα παραδοσιακά δεδομένα διοργανώνει η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας το Ηπειρώτικο Παραδοσιακό Πανηγύρι.

1η Οκτωβρίου 2023. Στο Πεδίον του Άρεως.

Καλώς να έλθετε!

(Από το Πανηπειρωτικό ΚΑΛΕΣΜΑ της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας)

νους να κάθονται διπλοπόδι και να ακούν..., να ακούν. Και τα μάτια να δακρύζουν. Και να ταξιδεύει η ψυχή. Κατά 'κει στην Ήπειρο. Στη γενέτειρα. Στη μάνα Ήπειρο.

Και συνέχισε μοιρολογώντας η Παγώνα Αθανασίου με μοιρολόγι της Ξενιτιάς.

Η Ξενιτιά είναι σύμφυτη με την Ήπειρο

«Από μικρός στην Ξενιτιά, στα έρημα τα Ξένα, Δέως μανούλα κι αδελφό, χωρίς γνωστό κανένα χωρίς να έχω συντροφιά, παρηγοριά κανένα. Ανάθεμά σε, Ξενιτιά, εσύ και τα καλά σου, κωρίζεις μάνες με παιδιά και τα κρατάς κοντά σου»

Αβάσταχτος είναι ο πόνος της Ξενιτιάς, της πιο μεγάλης πληγής για 'κείνη την εποχή. Για πολλούς ήταν κατάρα και την αναθεμάτιζαν, στάζοντας πικρό φαρμάκι γι' αυτή. Κάθε σπίτι είχε και το δικό του Ξενιτεμένο. Πολλοί έφευγαν σε μικρή ηλικία και γυρίζαν γέροι με άσπρα μαλλιά για να πεθάνουν στην πατρίδα.

Ναπολέων Δάμος: κλαρίνο, **Παγώνι - Ζίτσα Παγώνα Αθανασίου,** τραγούδι
Λευτέρης Μπίσας, ντέφι
Γιώργος Νικόπουλος, λαούτο
Παναγιώτης Ξυδέας, βιολί

Γιώργος Τσουμάνης: κλαρίνο, **Πρέβεζα - Σαρακατσάνικα**
Νίκος Καλαμίδας, τραγούδι
Λευτέρης Μπίσας, ντέφι
Γιώργος Νικόπουλος, λαούτο

Χρήστος Ντούλιας: κλαρίνο, **Ζαγόρι και κλείσιμο**
Λευτέρης Μπίσας, ντέφι
Γιώργος Νικόπουλος, λαούτο
Ανδρέας Χουσέ, βιολί
Βασίλης Αβραάμ, βιολί
Γιάννης Φάκος, τραγούδι
Τάσος Δήμος, τραγούδι

Τάσος Μαγκλάρας: κλαρίνο
Κώστας Μπότσολος, ντέφι
Γιώργος Νικόπουλος, λαούτο
Ανδρέας Χουσέ, βιολί
Σάββας Σιάτρας, τραγούδι

Βασίλης Γεραγόρης: κλαρίνο, **Τζουμέρκα**
Τάσος Δήμος, τραγούδι
Λευτέρης Μπίσας, ντέφι
Γιώργος Νικόπουλος, λαούτο
Βασίλης Αβραάμ, βιολί

«Φαντάζεται κανείς τι γινόταν με τόσα κεράσματα και πηδητά, λαλούμενα και χλασά. Όλοι χαίρονταν, μικροί και μεγάλοι, άντρες και γυναίκες, αναγαλλιάζει η καρδιά τους. Οι πιτσιρικοί, τα «μαξούμια», τρύπωναν κάτ' απ' τα πόδια των μεγάλων. Οι κύκλοι του χορού όλο μεγάλωναν. Τα βιολιά με το ντέφι ξεκούφαιναν τον κόσμο. Οι παραγγελίες του μαγαζάτορα διασταυρώνονταν ανάμεσα στις παρέες. Όλοι και όλες άνοιγαν τα μάτια τους, τ' αυτιά τους, να χορτάσουν ήχους, να χαρούν εικόνες».

«Όταν σουρούπωνε πια και διαλύονταν οι χοροί με το σκοτάδι, ακολουθούσε ένα είδος άμιλλας ποιος θα πρωτοπάρει περισσότερους ξένους στο σπίτι. Το ζήτημα του φαγιού ήταν λυμένο. Η δυσκολία ήταν το πώς θα χωρούσαν στην τάβλα, πού θα κοιμόνταν τόσοι νοματαίοι. Αλλά και αυτό βολεύονταν. Όταν ήταν μικρό το σπίτι, τους έστρωναν έξω, καθέναν ανάλογα με τη σειρά του, την κοινωνική του υπόσταση. Το πρωί ξεκινούσαν απ' τα χαράματα οι περισσότεροι και τραβούσαν βιαστικά στις δουλειές τους - αρκετά είχαν χασομερήσει με το πανηγύρι και τα χαροκόπια. «Ευχαριστούμε, κι από χρόνου!» ευκίονταν, φεύγοντας, στο φιλόξενο νοικοκύρη. «Φρα καλή, και να ματακοπιάσεις!», απαντούσε εκείνος το ίδιο εγκάρδια, το ίδιο λακωνικά».

Γιώργος Κοτζιούλας

Το καλωσόρισμα του προέδρου της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας

Ο πρόεδρος της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας Χρυσόστομος (Μάκης) Κιάμος-Χήτος καλωσορίζει όλους και όλες τόνισε, εκτός των άλλων, ότι «η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας είναι η φωνή όχι μόνο των απόδημων Ηπειρωτών, αλλά και όλης της Ηπείρου. Δυνατή, στεντόρεια και "παθιασμένη" για την επίλυση των προβλημάτων της γενέτειρας και των αποδήμων».

Είναι ο θεματοφύλακας Ηπειρώτικων αξιών, της παράδοσης και του πολιτισμού της γενέτειρας. Και αυτό το κάνει με συνεχή και αδιάκοπη προσπάθεια στηριζόμενη στα Σωματεία-μέλη που με μεράκι υπηρετούν τον πολιτισμό και την παράδοση.

Τρανή απόδειξη το σημερινό πανηγύρι που διοργανώνουμε στην καρδιά της Αθήνας, εδώ στο Πεδίον του Άρεως. Είναι μια μεγάλη προσπάθεια όχι μόνο να γλεντήσουμε, αλλά και να μεταφέρουμε και να προωθήσουμε τον Ηπειρώτικο πολιτισμό και τα Ηπειρώτικα ακούσματα. Πληθώρα μουσικών και τραγουδιστών θα μας γλεντήσουν και θα μας «επικοινωνήσουν» με την γενέτειρα. Καλά να περάσουμε όλοι/ες μας.

Αγαπητοί συμπατριώτες, φίλοι και φίλες της Ηπείρου.

Τα χωριά της Ηπείρου στην ουσία ερημώθηκαν. Μια καλή ευκαιρία είναι όσοι ψηφίζουν στον τόπο γενέτειρας να μεταβούν και να ασκήσουν το εκλογικό τους δικαίωμα, αφού τους παρέχονται και ευκολίες μετάβασης.

Χαίρω ιδιαίτερα, γιατί στην εκδήλωσή μας η συμμετοχή της νεολαίας είναι χαρακτηριστική. Και ακόμη να τονίσω πως η Π.Σ.Ε. φορέας του Ηπειρώτικου πολιτισμού που τον μεταλαμπαδεύει στις νέες γενιές, με εξαιρετικές και σοβαρές πολιτιστικές παρεμβάσεις έχει ανάγκη στέγασης των δραστηριοτήτων της. Η Πολιτεία οφείλει να επιλύσει το πρόβλημα. Στο όνομα των Εθνικών Ευεργετών.

Και μια και αναφέρθηκα στους Εθνικούς Ευεργέτες οφείλω να τονίσω ότι οι Ηπειρώτες, κληρονόμοι του μέγιστου αγαθού που κληρονόμησαν, της Εθνικής και Τοπικής Ευεργεσίας, το οποίο είναι και υλικό αγαθό και ηθικοπολιτισμικό, προστατεύουν και θα προστατεύσουν τα εθνικά κληροδοτήματα.

Εμείς, από την πλευρά μας πάντοτε θα είμαστε στις επάλξεις, θα αγωνιζόμαστε και θα απαιτούμε.

Με αυτά τα λίγα σας εύχομαι να τα περάσετε καλά, να χορέψετε, να τραγουδήσετε και να γλεντήσετε. Τα πανηγύρι άρχισε. Η καρδιά της Ηπείρου χτυπά σήμερα εδώ.

Στο Πεδίον του Άρεως».

Θεοδωρής Γεωργόπουλος: κλαρίνο, Πωγώνι και Σούλι
 Νίκος Κατσαρός, ντέφι
 Μιχάλης Ζάμπας, λαούτο-τραγουδι
 Παναγιώτης Ξυδέας, βιολί

Αντώνης Κακούρης και Δημήτρης Χαλκιάς: κλαρίνο, Κόνιτσα
 Νίκος Κατσαρός, ντέφι
 Μιχάλης Μιχόπουλος, τραγουδι
 Βαγγέλης Μπακρής, λαούτο
 Αβραάμ Βασιλης, βιολί

Χρήστος Σιούλας: κλαρίνο, Συγκαθιστά και
 Μέτσοβο
 Λευτέρης Μπίσας, ντέφι
 Γιώργος Νικόπουλος, λαούτο
 Βασίλης Αβραάμ, βιολί
 Τάσος Δήμος, τραγουδι
 Ανδρέας Μετσοβίτης, τραγουδι

Το Πολυφωνικό Σχήμα ΗΝΟΡΟ

« Κατά τα μεσάνυχτα άρχισεν ο χορός, μεγάλος και συρτάς χορός γύρω από τον μασαλά.(...) Την αυγήν από βαθύν όρθρο, ως που να βγει ο ήλιος, λειτούργησεν η εκκλησιά, όπου μ' όλο το νυχτερινό γλέντι παραβρέθησαν ολόρθοι οι πανηγυριστάδες. Και όταν πρωτόρικνε ο ήλιος τις ακτίδες του κατά την πεδιάδα από τα ψηλά κορφοβούνια της Πίνδου και η νεκκλησιά απολειτούργησε, όλος ο κόσμος εκείνος ο αμέτρητος του πανηγυριού χύθηκε στις ράχες του βουνού απάνω ανάμεσα στα χαλάσματα».
 «Το πανηγύρι της Καστρίτσας» διήγημα του Κώστα Κρυστάλλη (1894)

Εντυπωσιακό παρών έδωσε η Ομοσπονδία Μουργκάνας

Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας διοργάνωσε την 1η Οκτωβρίου 2023, στο Πεδίον του Άρεως, το φετινό πανηγύρι. Ήταν ένα Ηπειρώτικο αντάμωμα, σ' έναν εκπληκτικά βαθύσκωτο φυσικό χώρο και ουσιαστικά εξελίχθηκε, με τους κιλιάδες επισκέπτες-συμμετόχους και συμπανηγυριώτες, σε αληθινή κοσμοσυρροή, σ' ένα ατέλειωτο Ηπειρώτικο γλεντοκόπημα.

Μέγα πάθος και μέγιστο Ηπειρώτικο πλήθος! Τα Ηπειρώτικα ακούσματα, το μοιρολόγι, το ατέλειωτο συναίσθημα συνέθεσαν μια μοναδική ατμόσφαιρα, αξέχαστη.

Η προσέλευση των Ηπειρωτών/σών, και όχι μόνο, ήταν εντυπωσιακή. Πάνω από 5000 κατέκλυσαν το χώρο, χόρεψαν και γλέντησαν.

Πωγώνι, Θεσπρωτία, Λάκκα Σούλι, Συρράκο-Καλαρύτες, Κόνιτσα, Ζαγόρι, Αστικά Γιάννενα, Τζουμέρκα, Μέτσοβο, Σαρακατσάνικα, Ζίτσα, Άρτα, Πρέβεζα είχαν την τιμητική τους. Όλη η Ήπειρος!

Η καρδιά της Αθήνας χτύπησε Ηπειρώτικα!

Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας θεωρεί υποχρέωση να ευχαριστήσει τους μουσικούς που με πάθος και μεράκι συνέβαλαν ουσιαστικά στη σύνθεση της Ηπειρώτικης αυτής πανδαισίας.

Και συγκεκριμένα: Τους μουσικούς που έπαιξαν κλαρίνο: **Ναπολέων Δάμος, Θεοδωρής Γεωργόπουλος, Δημήτρης Χαλκιάς, Αντώνης Κακούρης, (Καστάνιανη), Χρήστος Σιούλας, (Μέτσοβο), Χρήστος Ντούλιας (Γραμμένο), Βασίλης Γεραγόρης (Τζουμέρκα), Ναπολέων Δάμος (Εγγονός), Γιώργος Τσουμάνης (Πρέβεζα) Σαρακατσάνικα, Γιάννης Σιάρκος και Τάσος Μαγκλάρας.**

Ντέφι: **Λευτέρης Μπίσας, Νίκος Κατσαρός και Κώστας Μπότσολος**

Λαούτο: **Γιώργος Νικόπουλος, Μιχάλης Ζάμπας και Βαγγέλης Μπακρής.**

Βιολί: **Παναγιώτης Ξυδέας, Βασίλης Αβραάμ και Ανδρέας Χουσέ.**

Τους εξαιρετικούς τραγουδιστές που τόσο «ομόρφυναν» ακουστικά την ατμόσφαιρα.

Τραγουδίσαν: **Παγόνα Αθανασίου, Γιάννης Φάκος, Μιχάλης Ζάμπας, Ανδρέας Μετσοβίτης, Τάσος Δήμος, Σάββας Σιάτρας, Νίκος Καλαμιδάς (Σαρακατσάνικα), Μιχάλης Μιχόπουλος, Αλέξανδρος Μανγκλάρας και Πολυφωνικό Σχήμα Ήνορο.**

Ευχαριστούμε θερμά την επικερίση «**Σουβλάκι Η ΛΕΙΒΑΔΙΑ**» για την άρτια και εξαιρετική εξυπηρέτηση από απόψεως φαγητού και ποτών όλων όσοι/ες συμμετείχαν στο πανηγύρι,

Ευχαριστούμε επίσης τους δωροθέτες.

- 6 διανυκτερεύσεις στην Αμοργό προσφορά του ξενοδοχείου MINOAN HOTEL

- 1 ποδήλατο περιπάτου προσφορά της εταιρείας Στέφανου Γατσούλη υποψήφιου Δημάρχου Νέας Φιλοδέλφειας

- 1 κινητό τηλέφωνο SAMSUNG Smartphone τρικάμερο με scanner

- Δύο διανυκτερεύσεις για 2 άτομα στο Βουργαρέλι Κεντρικών Τζουμέρκων στο hotel Rouista

- Μία διανυκτέρευση για 2 άτομα στο Γύθειο προσφορά από το ταξιδιωτικό γραφείο Lagaris Tours

Το εξαιρετικό ήταν η έντονη παρουσία της νεολαίας μας που κατέκλυσε το χώρο και μάς αγκάλιασαν με θερμή. Γι' αυτό το «Ηπειρώτικο Πανηγύρι» δεν ήταν απλά όμορφο. Ήταν ελπιδοφόρο, γιατί κυριάρχησαν οι νέοι και απέδειξαν πως «έχουν για τα καλά κλεισμένη στην ψυχή τους την Ήπειρο» και όπου βρεθούν νιώθουν, υπηρετούν και προάγουν τον Ηπειρώτικο πολιτισμό.

Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας ευχαριστεί θερμά όλους όσοι/ες συμμετείχαν με οποιοδήποτε τρόπο στο πανηγύρι και δηλώνει με περηφάνια πως αυτή η συμμετοχή μάς άνοιξε αληθινά τα φτερά για παρόμοιες εκδηλώσεις.

Πάλι και σύντομα θα ανταμώσουμε...

Οι εντυπώσεις από το πανηγύρι - Ειπώθηκαν - Ακούστηκαν

«Όλοι εξαιρετικοί. Διοργανωτές, Μουσικοί, Τραγουδιστές, αλλά και ο κόσμος που χόρευαν. Μικροί-μεγάλοι, γυναίκες-άντρες. ΑΔΙΑΚΟΠΑ! Και του χρόνου». Μήνυμα ανώνυμου Ηπειρώτη

«Άχαξε» η Αττική με τα «Τζουμέρκα μου περήφανα», που τόσο ωραία έπαιξε ο Βασίλης Γεραγόρης, κλαρίνο και τόσο «ηρωικά» το απέδωσε ο Τάσος Δήμος

Το Πολυφωνικό Σχήμα «ΗΝΟΡΟ»

Εντυπωσιακό-Αγωνιστικό «παρών» έδωσε η Ομοσπονδία Μουργκάνας

Ο πρώην και για μια δεκαετία πρόεδρος της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας Κώστας Αλεξίου στο χορό

Πάθος, έκσταση, μοναδική πανηγυριάτικη μέθεξη

Ανάληψη Αγνάντων 1954. Η ορχήστρα Από αριστερά Βαγγέλης Χαμπήνης στο ντέφι, Στάθης Ζάχος βιολί, Κ. Κολιοκώστας κλαρίνο, Δημήτρης Μπαλαδημας λαουτοκιθάρα, Κώστας Μπασιαδήμας κιθάρα και Δημήτρης Ζάχος κιθάρα

Και ο Πρόεδρος της Π.Σ.Ε. στο τραγούδι

Ένα μεγάλο ευχαριστώ στους μουσικούς μας

Το πανηγύρι, γενικά, δεν είναι ένα απλό γλεντοκόπημα, μια βραδιά «εις υγείαν». Τα πανηγύρια για τον Ηπειρώτη γίνονται μνημονικά ξωκλήσια, αφού σ' αυτά-με χορό και με τραγούδι-αποτυπώνονται ο καημός, η ψυχή, τα βάσανα, η φτώχεια, ο αγώνας, η προκοπή, οι σχέσεις, ο ξεντεμός, ο ερχομός, οι χαρές κι οι λύπες. Κι όλα αυτά συνυπάρχουν μαζί με την ηπειρώτικη ψυχή στα πανηγύρια και συμφύρονται σε μια μαγική σκηνή με πρωταγωνιστές όλους τους «μάγους»-μουσικούς μας, που απλόχερα όλο το βράδυ μας κερνούν τη μουσική τους, φωτίζοντας κάθε κρυφή κι αθέατη γωνιά της παραδοσιακής ηπειρώτικης πανδαισίας. «Χίλιων λογίων μουσικές, χίλιων εικόνων πινελιές». Οι λαϊκοί μουσικοί, οι πρωταγωνιστές. Τραγουδούν, πονούν και εκφράζουν τους καημούς του Ηπειρώτη... Σκαπανείς του λαϊκού μας πολιτισμού... Αυτό έγινε και στο Πεδίον του Άρεως.

Η Π.Σ.Ε. εκφράζει τις θερμές ευχαριστίες της σε όλους τους μουσικούς.

Τι πετύχαμε στο πανηγύρι

Δώσαμε απάντηση στην πεζή και καθόλα προβληματική καθημερινότητα. Εκστασιαζόμενοι πετύχαμε τον λυτρωμό μας. Νιώσαμε τις ρίζες μας και αγαλιά - αγαλιά στείλαμε τα χαιρετίσματά μας στην πατρίδα.

*Το άγιο χώμα που πατάς,
τα δάση που διαβαίνεις
τα μαύρα μάτια που κοιτάς,
τ' αγέρι π' ανασαίνεις
τους ποταμούς, τα κρύα νερά,
τα πλάγια τ' ανθισμένα
και τα βουνά μας τα ισκερά
χαιρέτα κι' από μένα.*

Κώστας Κρυστάλλης

«Από 'δω, από την πρωτεύουσα, μακριά από τη φύση, μέσα στις πολυκατοικίες που έδωξαν τα δεντράκια, τις αλάνες, τα δασάκια, τα αλογάκια με τα καρότσια των μανάβηδων, όπως λένε οι

Δονάτος Γκέλιας, Κώστας Ζηκόπουλος και Δημήτρης Σούκις, μέλη του Δ.Σ. της Π.Σ.Ε. στο έργο

παλιοί, με γλυκούς ανασασμούς, ζούμε, αναπνέουμε στην Ήπειρο και προσπαθούμε με γλυκούς ανασασμούς να σπύσουμε μνημονικά ξωκλήσια».

Τρία γεφύρια...

Α. Το παλιό γεφύρι της Πλάκας

«Ολίγον κατωτέρω εκ της φάλαγγος Ραφταναίων βιταίας, ως και από εξακοντιζούσης ποταμιώδους πηγής, υπερρήφανος μονότοξος λιθίνη γέφυρα, θαυμάσιον έργον εμπείρου και αρχιτεκτονικής εμπνεύσεως, εντοπίου - εκ Πραμάντων- Αρχιμάστορα.

Το υπέροχον τούτο έργον φέρων το όνομα της ιστορικής «Πλάκας» υπενθυμίζει εθνικήν μας δόξαν, παλαιότεραν μεν την Μάρκου Μπότσαρη, Γώγου και Κουτελιδά, κατόπιν δε και των Θεοδ. Γρίβα και Κωνστ. Κωπτικά».

Νικ. Χ. Παπακώστα, Ηπειρωτικά, Αθήνα 1967, σελ. 257.

Φωτογραφία του 1901. Το γεφύρι της Πλάκας. Από τη συλλογή του Σουλτάνου Abdul Hamid II

«Έφτακε ο Διάδοχος... έφτακε

Το περίφημο γεφύρι της Πλάκας. Η δόξα των Τζουμέρκων. «Ο Παρθενώνας» των Τζουμέρκων. Με όλη την ιστορία που κουβαλά. Παλιό και νέο. Βομβαρδισμός από τους Γερμανούς. Άντεξε και σώθηκε και λειτουργήσει και εξυπηρετήσε.

Το γεφύρι της Πλάκας που κατέρρευσε την 1^η Φεβρουαρίου 2015, όταν ο Άραχθος κατεβασμένος παρέσυρε στο διάβα του όχι ακριβώς το γεφύρι της Πλάκας, αλλά την πολιτική της πλάκας που χρόνια και χρόνια ακολούθησε η εκάστοτε πολιτική εξουσία και είχε σχέση με τη διατήρηση μνημείων που σηματοδοτούν τη ζωή και τον πολιτισμό του λαού.

Γιατί περνάς το ποτάμι σημαίνει συναντάς, δημιουργείς, ενώνεις και ενώνεσαι, διεκδικείς και συνιδιοπορείς, συνταυτίζεσαι και συνδημιουργείς με τους απέναντι που είναι δικαί σου, που σμίλειψαν κι αυτοί με τη χρόνια, ολιγόχρονη ή στιγμιαία δράση τους την υφή και τη μορφή της όχθης και που ένωσαν αξίες και ζωή, δημιουργία, προκοπή και απαντοχή. Τα γεφύρια ενώνουν ψυχές και νσούς, καρδιές και πολιτισμούς.

Έτσι και γι' αυτούς τους λόγους κατασκευάστηκε το γεφύρι της Πλάκας. Από δώθε το ελεύθερο ελληνικό κράτος, από κείθε τα αδέρφια μας!

Αυτή η γέφυρα της Πλάκας ήταν μνημείο. Τα μνημεία είναι δημιουργήματα μιας συγκεκριμένης κοινωνίας, σε μια ορισμένη εποχή και εκφράζουν τις αξίες, τις αντιλήψεις, τα ιδεώδη και την αισθητική της. Συνεπώς με αυτά καταλαβαίνουμε την κοινωνία που τα δημιούργησε και τον πολιτισμό της. Απλά ή επιβλητικά, ταπεινά ή μεγαλοπρεπή, ακέραια ή σπαράγματα, στέκουν σιωπηλά και μας υπενθυμίζουν ποιοι είμαστε και από πού ερχόμαστε. Υποβάλλουν συναισθήματα, προκαλούν συνειρμούς, προβληματίζουν και διδάσκουν όποιον μπορεί να καταλάβει καλύτερα τη «γλώσσα» τους.

Και σήμερα αναστηλωμένο διδάσκει. Περνάς το ποτάμι σημαίνει συναντάς, δημιουργείς, ενώνεις και ενώνεσαι, διεκδικείς και συνιδιοπορείς, συνταυτίζεσαι και συνδημιουργείς με τους απέναντι που είναι δικαί σου, που σμίλειψαν κι αυτοί με τη χρόνια, ολιγόχρονη ή στιγμιαία δράση τους την υφή και τη μορφή της όχθης και που ένωσαν αξίες και ζωή, δημιουργία, προκοπή και απαντοχή. Τα γεφύρια ενώνουν ψυχές και νσούς,

Οκτώβριος 1944. Η παλιά γέφυρα της Πλάκας βομβαρδισμένη από τους Γερμανούς (Φωτ.: Tom Barnes)

Το παλιό γεφύρι της Πλάκας 1866-2015 (Φωτ.: Κώστας Μαυροπάνος)

καρδιές και πολιτισμούς. Κοινή η προσπάθεια, ανθρώπων και από τη μία και από την άλλη πλευρά. Ίσως αυτό κάποτε το κατανοήσουμε. Έτσι, για να φέρουμε συνειδητά τον τίτλο ΑΝΘΡΩΠΟΣ.

Αυτά ήθελαν να διαλύσουν οι Γερμανοί και το βομβάρδισαν τον Οκτώβριο 1944. Άντεξε: Πληγωμένο, αλλά άντεξε!

Και η αναστήλωση! Ικανοποιήθηκε το αίτημα των Τζουμερκιωτών. Γιατί απλά. Ο Παρθενώνας των Τζουμέρκων έπρεπε να αναστηλωθεί. Και αυτό έγινε.

Β. Το δεύτερο γεφύρι

Και αφού η εξέλιξη επέβαλε το αυτοκίνητο, αδήριτη πλέον η ανάγκη για μια γέφυρα καινούρια που να περνούν «αβράχοις ποσί» τα αυτοκίνητα από τον Άραχθο. Και βρέθηκε η λύση. Αποσυναρμολογήθηκε η γέφυρα που βρισκόταν δίπλα στο γεφύρι της Άρτας και μετά την εγκατέστησαν στον Άραχθο. Να υπάρχει συνέχεια συγκοινωνία σε όλα τα τζουμερκοχώρια.

Το εγκαίνια της γέφυρας ήταν το εθνικό θέμα των Τζουμέρκων για πολλά χρόνια. Για όλα τα Τζουμερκοχώρια ήταν το μέγιστο γεγονός. Κάτι φαντάζομαι που έγινε στα εγκαίνια της τοξωτής γέφυρας της Πλάκας,

Η γέφυρα μπέλι. Από το 1961 μέχρι σήμερα

Και για του λόγου το αληθές...

όταν ο Μπέκας το 1866 παρέδωσε τη γέφυρα στους Τζουμερκιώτες. Επρόκειτο για κοινοτομικό γεγονός. «Τα έζησα, τα έζησα». Ήμουν παρών. Έβλεπες με τα γιορτινά τους όλοι οι κάτοικοι των παρακείμενων χωριών ποδαράτι διάβαιναν για την Πλάκα. Από την άλλη μεριά κατέβαινε από τις Ορσίδες «λαός να δουν τα μάτια σου». Και είχαν όλοι μια όψη χαρωπή, το γλεντούσαν αληθινά. Εγκαίνια

της γέφυρας.

Αληθινό γιορτάσιο για όλο το Τζουμέρκο. Και εγώ μαζί με τους συνομηλικούς μου, στο Δημοτικό ήμασταν, τους ακολουθούσαμε και είχαμε και μείς μες στην ψυχή μας γιορτάσιο. Και η φαντασία μας οργιάζε. «Πόσο μεγάλη θα είναι η γέφυρα», «ποιος αλήθεια θα 'ρθει για τα εγκαίνια». Χίλιες δυο σκέψεις.

Και σαν φτάσαμε άρχισαν τα προβλήματα. Από πού να περάσουμε απέναντι; Στη γέφυρα επάνω δε γινόταν. Απαγορεύονταν. Περάσαμε απ' την παλιά, την τοξωτή γέφυρα. Φτάσαμε. Παντού κόσμος, γιομάτες οι ράχες, κοντέψαμε να φτάσουμε στο Μονολίθι για να πάρουμε θέση. Και πήραμε, και περιμέναμε και περιμέναμε. Θα έρθει ο Διάδοχος για να εγκαινιάσει τη γέφυρα. Ο Κωνσταντίνος Β'. Και εκεί που περιμέναμε με κατάνυξη θα έλεγα την άφιξη του Διαδόχου για να γίνουν τα εγκαίνια βλέπουμε το φορτηγό του Κολουμπούρδα να κατεβαίνει «με όλα τα γκάτζα» καθόσον είχε προηγηθεί εξαιρετική οινοποσία στο Βροδώ και πέρασε σφαίρα από μπροστά μας, γκρέμισε τα τραπέζια που είχαν στηθεί στην αρχή της γέφυρας για τα εγκαίνια, έφυγαν αγιασμοί και έτσι έγιναν τα εγκαίνια κόβοντας κορδέλες και διαταράσσοντας την τάξη. Ήταν πραγματικά κάτι το απίστευτο. Το θυμάμαι και ακόμη γελάω.

Και γιατί το γράφω; Για να αποδείξω πως δεν ήταν ένα γεφύρι -απρόσωπο- χωρίς ταυτότητα και αναγνώριση. Ήταν το γεφύρι μας. Το δεύτερο. Για όλα τα Τζουμερκοχώρια.

Τι σηματοδοτούσε για τους Τζουμερκιώτες/σες αυτή η γέφυρα το αποτύπωσε με τον πιο ενεργό τρόπο ο μέγας μύστης της Τζουμερκιώτικης παράδοσης Χρήστος Α. Παπακίτσος. «Γέφυρα προς ανοικτούς

ορίζοντες προς το αμόλυπτο, το άφθαρτο, το αγέρωχο, το περήφανο, το ελεύθερο, το ονειρώδες.

Γέφυρα προς τον Παράδεισο της ζωής!

Αυτός είναι ο προορισμός σου.

Να εύχεσαι να 'ναι ατέλειωτη εκεί η διαμονή σου».

Μετά τη γέφυρα της Πλάκας η συγκοινωνία ήταν πολύ δύσκολη. Για να πάει κάποιος Άγναντα ή Πράμαντα ένα μέσον υπήρχε. Ο καρνάβαλος του μπάρμπα Νάσιου του Κοντογιώργου από τα Πλαίσια. Δεν γινόταν με άλλο αυτοκίνητο. Και μάλιστα το χειμώνα, πολλές φορές διακόπτονταν η συγκοινωνία. Τότε λειτουργούσαν οι αγωγιάτες με τα μουλάρια. Ο καρνάβαλος είχε και την ονομασία «φέρρι μπότ». Άνθρωποι, γίδες και κασίκια, πρατίνες και οικοδομικά υλικά, αλεύρια και ζάχαρες, κλωρίνες και ψωμί άσπρο από τα Γιάννενα όλα μαζί στην καρότσα. Πάνω οι άνθρωποι. Πάνω πάνω ο παπάς να προλάβει να κάνει και κανένα ευχέλαιο «για να φτάσουν ζωντανά»...

Γ. Το τρίτο γεφύρι

Οι καιροί άλλαξαν. Οι απαιτήσεις αυξάνονται. Η Ιόνια οδός επεκτείνεται. Ο Άραχθος είναι απράβλητος όταν κατεβάζει. Αυτά και άλλα τόσα κατέστησαν αναγκαία την κατασκευή καινούριας γέφυρας. Και κατασκευάστηκε. Την Τετάρτη 12.7.2023 δόθηκε σε κυκλοφορία. Ούτε εγκαίνια κι ούτε συγκεντρώσεις. Στα μέσα δικτύωσης το μάθαμε από τους αιρετούς...

Τα παλιά γεφύρια αποτελούν εξαιρετικά τοπίασμα που μας προκαλούν συγκινήσεις. Ασφαλώς και δεν είναι απλές κατασκευές, αλλά αυθεντικά στοιχεία του παραδοσιακού μας πολιτισμού. Ορίζουν και προσδιορίζουν τη συνείδηση του παρελθόντος.

Τρία γεφύρια. Με την αποστολή τους. Με την υπογραφή και την ταυτότητα του Τζουμέρκου τα δύο, με την υπογραφή της κατασκευάστριας εταιρείας το σύγχρονο. Απύθμενη η πολιτιστική διαφορά.

«Το χάσμα που ανοίξε ο σεισμός...».

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΚΑΨΑΛΗΣ

Θεματοφύλακας της Ζαγορίσιας Μουσικής Παράδοσης

Με το «μαύρο ξύλο που λέμε το κλαρίνο» ο Γρηγόρης Καψάλης κράτησε στα χέρια του και στην ψυχή του τη λαϊκή μουσική παράδοση του Ζαγορίου και γενικότερα της Ηπείρου. Αυτή την προσφορά τίμησε η Ένωση Ζαγορισιών Αθηνών (ΕΖΑ) με ημερίδα στον Ελαφότοπο στις 12-08-2023, με θέμα τη «Μουσική διαδρομή του Γρηγόρη Καψάλη» και τη συμβολή στη διάσωση, διατήρηση και διάδοση της Ζαγορίσιας Μουσικής παράδοσης, στο χώρο και στο χρόνο.

Η εκδήλωση ξεκίνησε με καλωσόρισμα από την Γεν. Γραμματέα της Ένωσης, Φρόσω Δρακοπούλου και ακολούθησε ομιλία της προέδρου της Ένωσης Αλίνας Χρόνη.

Χαιρέτησαν επίσημοι ή εκπρόσωποί τους (δια ζώσης ή μαγνητοσκοπημένοι), όπως του Περιφερειάρχη Ηπείρου Αλέξ. Καχριμάνη, του Δημάρχου Ζαγορίου Γεωρ. Σουκουβέλου, του Β' Αντιπροέδρου της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδος (Π.Σ.Ε.) Αλ. Λαμπρίδη, κ. ά.

Ο πρώην δημοσιογράφος της κρατικής τηλεόρασης και διαχρονικός συνεργάτης του Γρηγόρη Καψάλη Στέφανος Ντόβας μίλησε με θέμα τη «Συμβολή του Γρηγόρη Καψάλη στη διάσωση και διατήρηση της παραδοσιακής μουσικής». Την κεντρική ομιλία της εκδήλωσης, με θέμα τη «Ζωή και το έργο του Γρηγόρη Καψάλη», σε τέσσερις ξεχωριστές ενότητες, μεταξύ των μουσικών παρεμβάσεων των κομπανιών έκανε ο Προκόπης Γκογιάννος, Ειδικός Γραμματέας της Ένωσης Ζαγορισιών Αθηνών. Την παρουσίαση

και το συντονισμό της εκδήλωσης είχε ο δημοσιογράφος Ηλίας Γκαρτζονίκας.

Στην εκδήλωση παρουσιάστηκαν εκτελέσεις χαρακτηριστικών δημοτικών τραγουδιών, Ζαγορισιών, Ξηρομερίτικων, Πρεβεζιάνικων και του «Γιαννιώτικου Αστικού ρεπερτόριου», απ' αυτά που εκτελούσε με πολύ αργό τρόπο ο Γρηγόρης Καψάλης, που επιλέχθηκαν από την επιτροπή με ιδιαίτερη επιμέλεια, με μιας και κάποια των οποίων δεν ακούγονται πλέον στα λαϊκά πανηγύρια, από τους κλαρινίστες Βασίλη Παπαγεωργίου, Αλέξανδρο Αρκαδόπουλο, Θωμά Χαλληγιάννη, Γιώργο Τσουμάνη και Μιχάλη Μπραχόπουλο.

Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους: Ο Πάρεδρος Ελαφοτόπου Κώστας Τζόκας. Οι Δήμαρχοι Ζαγορίου κ. Σουκουβέλος και Ζίτσας κ. Πλιάκος. Οι πρώην δήμαρχοι Ζαγορίου Γ. Παπαναστασίου και Β. Σπύρου, καθώς και πρώην και νυν δημοτικοί Σύμβουλοι, και πλήθος κόσμου από όλο το Ζαγόρι που υπερέβαιναν τα 300 άτομα. Επίσης παραυρέθηκαν ο Β' αντιπρόεδρος της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδος (Π.Σ.Ε.) Αλέξ. Λαμπρίδης

Στιγμιότυπο απ' το αφιέρωμα στο Γρ. Καψάλη στον Ελαφότοπο

και ο έφορος Πολιτισμού της Π.Σ.Ε. Νίκος Ζέκης.

Η εκδήλωση τελούσε υπό την αιγίδα της Περιφέρειας Ηπείρου και του Δήμου Ζαγορίου, και υποστηρίχτηκε οικονομικά και από πολιτιστικούς συλλόγους της περιοχής. Το πρόγραμμα κράτησε τρεις ώρες και ακολούθησε πλήρες γεύμα στους παρευρισκόμενους.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΓΚΟΓΙΑΝΝΟΣ

«Καλλιτέχνης που συνέβαλε καθοριστικά στα λαϊκά πολιτισμικά δρώμενα»

«Ο Γρ. Καψάλης είναι ο καλλιτέχνης που διέσωσε, διατήρησε και διεύρυνε, σε μεγάλο βαθμό, "ανόθευτη" τη δημοτική μουσική παράδοση του Ζαγορίου και συνέβαλε καθοριστικά στα λαϊκά πολιτισμικά και πολιτισμικά δρώμενα της περιοχής και της Ηπείρου, γενικότερα».

Τα παραπάνω τόνισε ο Προκόπης Γκογιάννος, Ειδικός Γραμματέας της Ένωσης Ζαγορισιών Αθηνών, που ήταν κεντρικός ομιλητής στο αφιέρωμα για το Γρηγόρη Καψάλη στον Ελαφότοπο στις 12 Αυγούστου 2023

Ολόκληρη η ομιλία του Πρ. Γκογιάννου έχει ως εξής:

Ο Γρηγόρης Καψάλης, όπως μας μολογάει ο ίδιος, γεννήθηκε στον Ελαφότοπο Ζαγορίου Ιωαννίνων, στις 22 Αυγούστου 1929. Σε λίγες μέρες δηλαδή συμπληρώνει τα 94 χρόνια της δύσκολης και περιπετειώδους ζωής του, και περπατάει αισίως και σθεναρά στο 95^ο έτος της ηλικίας του.

Προφανώς οι ευχές για πολυχρονισμό είναι περιττές, γιατί με το έργο του και τον τρόπο ζωής του, εξασφάλισε την αιωνιότητα, ως ο καλλιτέχνης που διέσωσε, διατήρησε και διεύρυνε, σε μεγάλο βαθμό, «ανόθευτη» τη δημοτική μουσική παράδοση του Ζαγορίου και συνέβαλε καθοριστικά στα λαϊκά πολιτισμικά και πολιτισμικά δρώμενα της περιοχής και της Ηπείρου, γενικότερα.

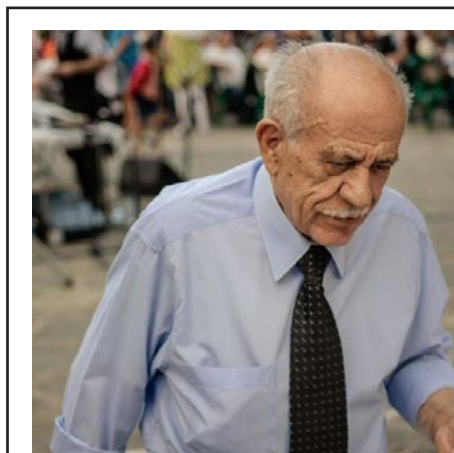
Ο βιρτουόζος κλαρινίστας Γρηγόρης Αλ. Καψάλης ανήκει στους σημαντικότερους δεξιτέχνες του κλαρίνου. Ήταν και είναι emblematicή προσωπικότητα, αξιωματική, ηγετική φυσιογνωμία και έντονα επαγγελματίας οργανοπαίκτης. Θεωρείται, μεταξύ των άλλων, ως ο κορυφαίος εκπρόσωπος και θεματοφύλακας της Ζαγορίσιας μουσικής παράδοσης, πανελλαδικά και συνολικά, παρά τη διαχρονική ενσωμάτωση στοιχείων «νεοδημοτικού» ύφους και ήθους στο ρεπερτόριό του.

Ο Γρηγόρης επρωσωπεί την τρίτη γενιά της μουσικής οικογένειας των Καψαλαίων από τον Ελαφότοπο: ι) Ως εγγονός του κλαρινίστα Γρηγόρη Καψάλη του Ιωάννη ή «Πρίσκα». ιι) Ως γιος του καλλίφωνου «ντεφίστα» Αλέξανδρου Γρ. Καψάλη (1890-1968). ιιι) ως ανιψιός και μαθητής του κλαρινίστα Κωνσταντίνου (Ντίνου) Γρ. Καψάλη ή «Στριγκόν» (1901-1976), ο οποίος κατ' αρχάς είχε πάει στη Ρουμανία για 3-4 χρόνια και δούλευε με κάποιο Μανασίτσα από το Μανασσά, που ήταν και αυτός οργανοπαίκτης και συγγενής του και μετά δραστηριοποιήθηκε επαγγελματικά στην Αμφιλοχία. ιιι) Ως θείος από αδελφό του

Νίκου Κων. Καψάλη (1981-2011), μιας μουσικής ιδιοφυΐας της τέταρτης γενιάς των Καψαλαίων, που έφυγε από κοντά μας στις 26 Οκτωβρίου 2011, στο άνθος του 30^{ου} έτους της ηλικίας του.

Τα πέτρινα χρόνια

Πέτρινα τα πρώτα χρόνια της ζωής του Γρηγόρη, που ένωσε στο πεσίδι του την αδικία της έντονα ταξικής και κοινωνικής της περιοχής που μεγάλωνε, της Γερμανικής κατοχής και του εμφυλίου πολέμου, κουβαλώντας την μοίρα της φύτρας του, αλλά και την φτώχεια της οικογένειάς του. Ο ίδιος, με άμεσο ή έμμεσο τρόπο έχει δημοσιοποιήσει γεγονότα της παιδικής και εφηβικής του ηλικίας, που ενδεικτικά ανα-

πάνω στην τέχνη του κλαρίνου. Μετά την Γερμανική κατοχή και εν μέσω εμφυλίου πολέμου, με τη σύμφωνη γνώμη του πατέρα του, ο Γρηγόρης εγκαταλείπει προσωρινά τον Ελαφότοπο και πηγαίνει στο Αργίριο (1945-1947), όπου δούλευε σε κάποιο μαγαζί ο θείος του Ντίνος, που είχε στο μεταξύ επιστρέψει στην Αμφιλοχία, και συνέχισε μαζί του τα μαθήματα κλαρίνου με στόχο την τελειοποίησή του και την επαγγελματική του αποκατάσταση.

Με τη στήριξη του θείου του, τα βράδια πήγαινε στο μαγαζί που τότε δούλευε ο θείος του ο Ντίνος, όπου έπαιζαν οι αξιόλογοι για την εποχή τους κλαρινίστες Βασίλης Σούκας και Γιώργος Βασιλόπουλος, ο πατέρας του μετέπειτα μεγάλου και μακαρίτη πλέον,

«Εγώ κρατάω στα χέρια μου την παράδοση εβδομήντα χρόνια. Μ' αυτό το μαύρο το ξύλο, που λέμε το κλαρίνο, έχω γυρίσει όλο τον κόσμο...Είμαι ευχαριστημένος και αύριο θα φύγω. Δεν μπορώ να την αφήσω αυτή την παράδοση. Περισσότερο δεν μπορώ να αφήσω και το χωριό μου. Εδώ μεγάλωσα και πήρα τα πρώτα γράμματα. Εδώ πήρα και τις πρώτες νότες στο κλαρίνο. Και το πανηγύρι στο χωριό το ξεκίνησα με τον πατέρα μου κάτω στην Παναγιά το 1952».

Γρηγόρης Καψάλης, στον Ελαφότοπο στις 6 Αυγούστου 2017

δεικνύουν το μέγεθος του κοινωνικού προβλήματος.

Παρά τις οικονομικές δυσκολίες της οικογένειας, ο πατέρας του Αλέξανδρος κατάφερε και του εξασφάλισε ένα μικρό μεταχειρισμένο κλαρίνο (Τζουρά) από τον κλαρινίστα Κώστα Νάτσα(ι)α, που το πούλησε στο Λέτσιο, λόγω της πενίας της κατοχής, για δέκα σκάδες καλαμπόκι, από αυτό που διέθετε για τις ανάγκες της οικογένειάς του. Με αυτό το κλαρίνο αποπειράθηκε την πρώτη του επικοινωνία με τη «Ζαγορίσια μουσική παράδοση», ενώ μέχρι να αγοράσει το Τζουρά από το Νάτσα(ι)α, ο Γρηγόρης χρησιμοποίησε ένα παλιό κλαρίνο του θείου του Ντίνου, με κεριά για τάπερ, που τις έβρεχε με νερό για να μην ξεφουσά.

Την ίδια χρονική περίοδο, λόγω της Γερμανικής κατοχής (1941), γύρισε στον Ελαφότοπο, από την Αμφιλοχία, όπου δραστηριοποιούνταν ως κλαρινίστας ο θείος του Κωνσταντίνος (Ντίνος) Καψάλης, ο οποίος για να ικανοποιήσει το απύθμενο πάθος του Γρηγόρη, τον αναλαμβάνει και του δίνει τις βασικές γνώσεις

Γιάννη Βασιλόπουλου, από τους οποίους διδάχθηκε το «Ξηρομερίτικο» παίξιμο. Για τον ίδιο λόγο, αξιοποίησε τον συνομήλικό του, καταξιωμένο κλαρινίστα Βασίλη (Παναγιωτόπουλο) Σαλέα (1929-18 Νοεμβρίου 1972) από την Κανδήλα Ξηρομέρου, αλλά «πρόλαβε» να συνεργαστεί με πολλούς παλιούς οργανοπαίκτες της Ηπείρου, όπως τους Χαλκιάδες, τους Ζερβαίους, τους Μπουλέδες, κ.ά, από τους οποίους, όπως λέει ο ίδιος «έκλεψε» ένα κομμάτι από τα μουσικά τους ακούσματα, αλλά και στίχους παλαιών τραγουδιών της Ζαγορίσιας και της Παγωνιάσιας Μουσικής παράδοσης, όπως εκτελούνταν εκείνη την εποχή, τα οποία διέσωσε, ενσωματώνοντάς τα στο «Ζαγορίσιο ρεπερτόριο» και τα διέδωσε.

Ο Γρηγόρης συνεργάστηκε με πλειάδα οργανοπαίκτων, αλλά δεν αγνοούσε και δεν υποτιμούσε κανέναν και είχε μεγαλύτερη εκτίμηση στο φύσημα και στο παίξιμο του Τάσου Χαλκιά, του Φίλιππου Ρούντα, του Πολυχρόνη Καψάλη, πατέρα του Σταύρου Καψάλη, αλλά και στις γνώσεις τόσο του βιολιστή Δη-

Πρ. Γκογιάννος

μήτηρ (Μήτσου) Γκανά (ή Ρούντα), που είχε σπουδάσει ευρωπαϊκή μουσική και βιολί στο ωδείο Ιωαννίνων, όσο και του πατέρα του Αλέξανδρου, οι οποίοι ήταν γνώστες των στίχων και του ρυθμού, παλιών τραγουδιών που παίζονταν στο Ζαγόρι, προπολεμικά, που διασκευάστηκαν και διατηρήθηκαν στο σημερινό «Ζαγορίσιο ρεπερτόριο», από τον ίδιο.

«Το κλαρίνο δεν το γνώρισα όσο θα ήθελα»

Ο Γρηγόρης ήταν παντρεμένος με τη Ναυσικά Καρκανάκη, κόρη του ονομαστού βιολιστή Καρκανάκη, από την Κληματιά (Βελτισία) Ιωαννίνων. Παντρεύτηκαν στον Άγιο Νικόλαο Ιωαννίνων στις 26/10/1958 και έζησαν μαζί για εξήντα ολόκληρα χρόνια.

Πρώτη του αγάπη, όμως ήταν το κλαρίνο, που το έχει δίπλα του για περισσότερο από ογδόντα χρόνια, δηλώνοντας με βεβαιότητα, ως μετριοπαθής δεξιτέχνης του οργάνου ότι: «το κλαρίνο δεν το γνώρισα όσο θα ήθελα». Δεν θα κάναμε λάθος αν δεχόμασταν ως παραδοχή το γεγονός ότι η συμβολή της Ναυσικής στην πετυχημένη επαγγελματική πορεία του Γρηγόρη, ήταν καθοριστική.

Για λόγους διαδοχής του ως δεξιτέχνης κλαρινίστας με χαρά στήριξε την προσπάθεια εκμάθησης της τέχνης του κλαρίνου σε ενδιαφερόμενα σαρακατσάνοπαιδα και ενδεικτικά αναφέρω το Γιώργο Τσουμάνη και το Γιώργο Γατσέλο, την πρόοδο των οποίων αναδείκνυε εμφανίζοντάς τους σε διάφορα επίσημα πανηγύρια και εκδηλώσεις, όπως αυτά του Ελαφοτόπου, που είχε την αποκλειστική ευθύνη καλλιτεχνικής κάλυψης διαχρονικά. Για τον ίδιο λόγο λειτούργησε ως καθηγητής παραδοσιακού οργάνου στο Γυμνάσιο Δολιανών στη δεκαετία του 1990, όπου είχε και άλλους μαθητές, αλλά και ιδιωτικά με αξιόλογους μαθητές τον Αλέξανδρο Αρκαδόπουλο, γεννημένο

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΓΚΟΓΙΑΝΝΟΣ

Συνέχεια από τη σελίδα 12

και μεγαλωμένο στα Γιάννενα από Αιτωλοκαρνανέες γονιούς, με πρώτο δάσκαλό του το **Γιώργο Διαμάντη**, από τη Βόνιτσα Αιτωλοκαρνανίας και τον **Ηλία Πλαστήρα**, από τη Ραδουγή Άρτας, με πρώτο δάσκαλό του το **Θωμά Χαλιγιάννη**, από τον Παρακάλαμο. Η επαγγελματική σχέση του Γρηγόρη, ως σολίστα κλαριντζή, που παράλληλα διέθετε και σπάνια φωνητικά προσόντα, ιδιαίτερα στα Ηπειρωτικό μοιρ(γι)ολόι, στα σπικολάκια, στα ιστορικά κλέφτικα τραγούδια της τάβλας, καθώς και σε λαϊκές συνθέσεις, ξεκινάει από το Νομό Αιτωλοκαρνανίας, δίπλα στο δάσκαλό του και θείο του **Ντίνο Καψάλη**.

Με την απόλυσή του από το στρατό, παρά το ότι στο Ζαγόρι δραστηριοποιούνταν και άλλες κομπανίες, όπως τα «Τακούτσια», τα «Περικλούτσια», «η κομπανία της Μπάγιας» και των «Φραγκάδων», κ.ά, κάνει το δικό του τακίμι. Τα «Τακούτσια» και ο Γρηγόρης Καψάλης, όπως και άλλες παρέες οργάνων, μεταξύ των οποίων «Τα Περικλούτσια», η παρέα των «Στουμπαίων», και η παρέα των «Μπεκάρηδων ή Μπεκαράϊων», που κατά κανόνα στην περίοδο 1913-1941 εξυπηρετούσαν, όποτε απαιτούνταν, και εκδηλώσεις στον Ελαφότοπο, θεωρούνται ως οι «Θεματοφύλακες» και οι «διαμορφωτές» της Ζαγοριάσιας μουσικής παράδοσης.

Στα 1950, εικοσάχρονο αστράτευτο παιδί που ακόμα δεν έχει οριστικοποιήσει τον τόπο επαγγελματικής αποκατάστασης, το Γρηγόρη τον συναντάμε να πρωτοστατεί ως κλαρινίστας, στο επίσημο πανηγύρι στην Παναγία Ελαφοτόπου, με το **Νίκο Χαρισιάδη-Λούκα** στο λαούτο, τον **Απόστολο Χαρισιάδη-Λούκα** στο βιολί και τον πατέρα του Αλέξανδρο Καψάλη στο ντέφι. Με δική του πρόταση και τη σύμφωνη γνώμη της κοινοτικής αρχής και άλλων φορέων του χωριού, μεταφέρθηκε το τριήμερο πανηγύρι του Ελαφοτόπου από την Παναγία, στην κεντρική πλατεία του χωριού, τον Αύγουστο του 1952.

Τακίμι με έδρα τα Γιάννενα

Μετά την οριστική επιστροφή του από το Ξηρόμερο και την απόλυσή του από το στρατό, ο Γρηγόρης Καψάλης, έκανε δικό του τακίμι, στα 1952, με έδρα τα Γιάννενα, αποτελούμενη από τους: ι) **Δημήτρη (Μήτσο) Γκανά**, από τη Βίτσα, στο βιολί, ιι) το **Νίκο Δέρβα (Ψαρά)**, από τους Ασπραγέλους (Ντοβρά) στο λαούτο, και το **Μιχάλη Μαρκόπουλο** (ή Κάλυκα), από το Γραμμένο Ιωαννίνων, στο ντέφι, παίζοντας τόσο στο Ζαγόρι, όσο και σε μαγαζιά των Ιωαννίνων.

Η εν λόγω κομπανία έκλεινε πανηγύρια και εκδηλώσεις και σε άλλα χωριά του Ζαγοριού, λειτουργώντας, κατά κάποιο τρόπο, «ανταγωνιστικά», προς το τακίμι «Τακούτσια», που δραστηριοποιούνταν ήδη στον Ελαφότοπο και στο Ζαγόρι για μια εικοσιπενταετία. Από τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του 1960 μέχρι και τη διάλυση της κομπανίας «Τακούτσια», στα 1987, λόγω γήρανσης των περισσότερων εκ των ιδρυτικών και μόνιμων μελών της, ανέλαβε ως πρώτο κλαρίνο και συντονιστής στην ενεργοποιημένη ήδη από τα 1930 κομπανία «Τακούτσια», τα μέλη της οποίας ήταν όλοι Καψαλαίοι, αδελφοεξάδερφα από τα Κάτω Πεδινά. Ο Γιώργος, δεύτερο κλαρίνο, ο Σπύρος, λαούτο, ο Κώστας, βιολί και ο ξάδελφός τους ο Ζιούλης, τραγουδί και ντέφι.

Τα «Τακούτσια» θεωρούνταν άξιοι συνεχιστές της κομπανίας «Αηδόνια του Ζαγοριού» για εξήντα και πλέον χρόνια, και παρά τις όποιες διαφοροποιήσεις, μεταβολές ή ενσωματώσεις τραγουδιών, ήταν ο Ζαγοριάσιος θρύλος και η ενσάρκωση της Ζαγοριάσιας δημοτικής παράδοσής και του πραγματικού Ζαγοριάσιου γλεντιού.

Αυτό όμως που πρέπει να τονιστεί είναι ότι τα περισσότερα από τα «φερετά» τραγούδια, σε διασκευή του Γρηγόρη, με Ζαγοριάσιο κυρίως ύφος και ήθος, έγιναν αποδεκτά από τον απανταχού Ζαγοριάσιο πληθυσμό, άντεξαν στο χρόνο και σήμερα αποτελούν, ας μου επιτραπεί ο όρος τη «Ζαγοριάσια Μουσική Παράδοση» ή το λεγόμενο «Ζαγοριάσιο ρεπερτόριο». Και λέω «ας μου επιτραπεί ο όρος Ζαγοριάσιο ρεπερτόριο» γιατί με δεδομένη την πτώση των μουσικών συνόρων και τη βιομηχανοποίηση-εμπορευματοποίηση της παράδοσης, η δημοτική μουσική παράδοση σε τοπικό επίπεδο, έχει καταστεί μουσειακό είδος, που όχι μόνο δεν επιτρέπει την κατηγοριοποίησή της σε επιμέρους ρεπερτόρια, με τοπικιστικά κριτήρια, αλλά τουναντίον την καθιστά είδος προς εξαφάνιση.

Ο Γρηγόρης, ως αρχική επαγγελματική επιλογή του τόπου επαγγελματικής εγκατάστασης, επέλεξε να δραστηριοποιηθεί κυρίως στο Δυτικό και στο Κεντρικό Ζαγόρι, αποκλειστικά ως οργανοπαίκτης-τραγουδιστής, χωρίς άλλη παράλληλη επαγγελματική δραστηριότητα, όπως οι πρόγονοί του. Τα κυριότερα χωριά στα οποία είχε την ευθύνη της μουσικής κάλυψης των ετήσιων πανηγυριών τους, τόσο με τα «Τακούτσια», όσο και με άλλες ζυγίες, ήταν: ο Ελαφότοπος, το Πάπιγκο, το Τσεπέλοβο, η Βίτσα, το Καπέσοβο, το Δίλοφο, το Μανασσί, το Δίκορφο, οι Νεγάδες, κ.ά, χωρίς να εξαιρεί και χωριά του Ανατολικού Ζαγοριού, σε ειδικές περιπτώσεις, όπως οι επισκέψεις, τα ζιαφέτια και άλλες ειδικές εκδηλώσεις. Γενικά δεν απέρριπτε προτάσεις για μουσική υποστήριξη κάθε μορφής εκδηλώσεων, όχι μόνο στο Ζαγόρι, αλλά και πανελλαδικά, έχοντας επίγνωση των δυνατοτήτων του και εμπιστοσύνη στην εκάστοτε κομπανία του.

Χαρακτηριστικό γνώρισμα της πρώτης επαγγελματικής κομπανίας του Γρηγόρη Καψάλη, πριν αναλάβει την κομπανία «Τακούτσια», ήταν το Ζαγοριάσιο ύφος, με τον αργό έως πολύ αργό ρυθμό, όπως τους είχε μάθει από τον πατέρα του και το θείο του Ντίνο, σε αντίθεση με το γρήγορο ρυθμό στο παιζίμο που έκαναν τα «Τακούτσια», από την περίοδο του Φίλιππα

Ο Γρ. Καψάλης στον Ελαφότοπο στις 6.8.2019

Ρούντα και του Πολυχρόνη Καψάλη, ως πρώτων κλαρινίων της κομπανίας. Καινοτομική μπορεί να χαρακτηριστεί και η δόμηση των τραγουδιών, όπως εκτελούνται στο Ζαγόρι, κυρίως όταν πρόκειται για «Ποτ πουρί», που χιτζεται με αρμοδιότητα της κομπανίας, ή ως «Ξειρά», στο πλαίσιο της παραγγελίας του πρωτοχορευτή. Σύμφωνα με αυτή τη δομή, τόσο η κάθε «Ξειρά», δεκαπεντάλεπτης κατά μέσο όρο διάρκειας, όσο και το «Ποτ πουρί» μεγαλύτερης, συνήθως, διάρκειας έχουν αρχή, μέση και τέλος και ποιο συγκεκριμένα έχουν τον οργανικό σκοπό της εισαγωγής, τα κυρίως τραγούδια, και το γύρισμα και κλείσιμο, με πωγωνίσιο ή τσάμικο ανά περίπτωση οργανικό συνήθως σκοπό ή σίρμπα_χόρα_hora, ως χασαποσέβικο ή συρτοτσιφτετέλι δίστημο (2/4) ρυθμού.

Στο χορό δεν πατάς, πετάς!

Ο Γρηγόρης είχε και έχει άποψη και για το χορό, ως τμήματος του τρισυπόστατου του δημοτικού τραγουδιού, μουσικό κείμενο, μελωδία, χορός, σε σχέση με την επικοινωνία των μουσικών οργάνων με τους «πρωτοχορευτές», στη διάρκεια του χορού τους. Τα τραγούδια τότε και οι χοροί, όπως ο ίδιος εξομολογείται, ιδιαίτερα στα Τσερβαροσουδένα και στη Βίτσα Ζαγοριού, «ήταν αργά έως πολύ αργά, δύσκολος ο ρυθμός στο πόδι του πρωτοχορευτή και ιδιαίτερα στους γυναικείους χορούς, σε αντίθεση με το ξεπέταγμα των ποδιών που βλέπουμε στις μέρες μας».

Τα κριτήρια αξιολόγησης του χορού ενός πρωτοχορευτή στο Ζαγόρι, κατά το Γρηγόρη, κυρίως εστιάζονται: ι) Στα μικρά βήματα, που στην ουσία καθιστούν το χορό ως δρώμενο «στον τόπο ή Αλβανία», για τις περιπτώσεις των τετράσημου (4/4) ρυθμού, αργών συρτών πωγωνίσων τραγουδιών, ιι) Στην «ελαφράδα των κινήσεων του πρωτοχορευτή, στην βάση ότι: «Στο χορό δεν πατάς στη γη, αλλά πετάς» ή

Πρωτοχορευτής 100 χρονών!

Ο Θρασύβουλος Λιόγκας, 100 χρονών, είναι αδερφικός φίλος του Γρηγόρη Καψάλη. Ήρθε απ' την Αθήνα για την εκδήλωση στον Ελαφότοπο. Κι όταν ο Προκόπης Γκογιάννος παράγγειλε τον «Οσμάντάκα», το αγαπημένο τραγούδι του, ο Θρασύβουλος Λιόγκας έσυρε λεβέντικα το χορό υπό τους αργούς ήχους της κομπανίας του κλαρινίστα Μιχάλη Μπραχόπουλου και του τραγουδιστή Γιώργου Πατσούρα. Ακολούθησαν κι άλλα τραγούδια, όπως το «Ξενιτεμένο μου πουλί». Ο Οσμάντάκας είναι ιστορικό τραγούδι της ευρύτερης περιοχής της Ηπείρου. Αναφέρεται στον Αρβανίτη

Οσμάν Τάκα που καταδικασμένος σε θάνατο ζήτησε ως τελευταία χάρη, πριν την εκτέλεσή του, να χορέψει. Ο Λεβέντικος χορός του συγκίνησε τον εκτελεστή του, τον μπέη του Μαργαριτίου, που του χάρισε τη ζωή.

«γράφεις στη γης αυτό που θέλει να πει η ψυχή σου» ή επί το λαϊκότερο, είναι: «σαν να ακούς την καρδιά του πρωτοχορευτή να μιλάει», για τις περιπτώσεις των τρίσημων (3/4) και εξάσημων (6/4) τραγουδιών, και ιιι) Στη σοβαρότητα, αλλά και στο σεβασμό, στα λικνίσματα και τσακίσματα στον πεντάσημο (5/4) «Ζαγοριάσιο» χορό, σε μονούς κύκλους, γύρω από την θέση της κομπανίας.

Η προσωπική δισκογραφία του Γρηγόρη Καψάλη ξεκινά κι αυτή στην δεκαετία του 1960 σε δίσκους των 45 στροφών. Πραγματοποίησε πολλές μουσικές παραγωγές που τις εξέδωσε είτε σε κασέτες, είτε

και στο χρόνο».

Ο Γρηγόρης Καψάλης με το κλαρίνο του γύρισε όλη την Ελλάδα και όλο τον κόσμο, μεταφέροντας το Ζαγόρι και τη μουσική του παράδοση, δίνοντας χαρά και ελπίδα στον απόδημο ελληνισμό, της Αμερικής, του Καναδά, της Αυστραλίας, της Γερμανίας, του Βελγίου, της Αγγλίας και αλλού. Έχει δώσει συναυλίες σε όλη την Ελλάδα και σε πολλές χώρες του εξωτερικού, καθώς και στον Ελληνισμό της διασποράς. Το 1993 εμφανίστηκε στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών στο αφιέρωμα στους κορυφαίους δεξιοτέχνες του λαϊκού κλαρίνου, υπό την επίβλεψη και στήριξη του μουσικολόγου, καθηγητή στο ΕΚΠΑ, Λάμπρου Λιάβα. Έχει παρουσιάσει την τέχνη του σε πολλές τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές εκπομπές, σε ταινίες και σε ντοκιμαντέρ. Στο δισκογραφικό του έργο ανήκουν εξαιρετικές σπουδαίες ηχογραφήσεις, τόσο ιδιωτών, όσο και διάφορων πολιτιστικών φορέων, όπως οι παραγωγές του με την γαλλική ραδιοφωνία, τον Πολιτιστικό Σύνδεσμο Ζαγοριάσιων, τον Πολιτιστικό Σύλλογο Ασπραγγέλων Ζαγοριού, το Σύλλογο Νέων Αρίστης Ζαγοριού, το Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Ιωαννίνων, το Λύκειο Ελληνίδων. Πλήθος ζωντανών ηχογραφήσεων από τα πανηγύρια στο Ζαγόρι, που δε λείπουν από κανένα σπίτι Ζαγοριάσιου ή φίλου του Ζαγοριού.

Από τα σημαντικότερα αρχεία ζωντανών ηχογραφήσεων σε CDs, DVDs και κασέτες μικρής ή μεγάλης διάρκειας, ανά περίπτωση, κατ' αλφαβητική σειρά, φημιολογείται πως είναι αυτά των: Άννας Βαρτζώκα, Νίκου Βασδέκη, Άγγελου Ζήση, Πολύβιου Καρρά, Δημήτρη Λιόγκα, Μιχάλη Ντιναλέξη, Φάνη Τζιόβα, Δημήτρη Τσουμάνη και ας μου επιτραπεί να προσθέσω και αυτό του πατέρα μου Δημήτρη Γκογιάννου, τα οποία, μαζί με αρχεία πανηγυριών του Ανατολικού Ζαγοριού, μπορεί να αποτελέσουν βασική πηγή μελέτης της Ζαγοριάσιας Μουσικής Παράδοσης για τους επίδοξους μελετητές του μέλλοντος.

Ο Γρηγόρης εμφανίστηκε τιμητικά σε πλήθος πολιτιστικών εκδηλώσεων υψηλού επιπέδου, μεταξύ των οποίων αυτή που πραγματοποιήθηκε στο Μέγαρο Μουσικής το 1993, σε ένα ειδικό αφιέρωμα για τους κορυφαίους δεξιοτέχνες κλαρινίστες, στο Ηρώδειο, στο Λυκαβηττό, στην Ελληνική τηλεόραση, Δημόσια και Ιδιωτική, σε μουσικοχορευτικές εκδηλώσεις-διαγωνισμούς, όπως η πανζαγοριασική χορευτική εκδήλωση της Μπάγιας, τα «Μπαγιώτικα», το καλοκαίρι του 1983, στην οποία το χορευτικό συγκρότημα Ελαφοτόπου, υπο την καθοδήγησή του, μοιράστηκε το πρώτο βραβείο, με τον χορευτικό όμιλο Βωβούσας, καθώς και οι μουσικοχορευτικές εκδηλώσεις των Ασπραγγέλων (1984) και του Μονοδεντρίου (1985). Ο Γρηγόρης Αλ. Καψάλης, έχει τιμηθεί από πολλούς φορείς και πολιτιστικούς συλλόγους, φορείς και σωματεία, τόσο του Ζαγοριού, όσο και άλλων νομών της χώρας, του εξωτερικού σε εμφανίσεις του με το Λύκειο Ελληνίδων Ιωαννίνων

Ακριβώς είκοσι χρόνια πριν, στις 11-08-2003, η «Ένωση Αποδήμων Ελαφοτόπου Αθηνών», σε ειδική εκδήλωση στην πλατεία Ελαφοτόπου, τίμησε και τις τέσσερις γενιές της οικογένειας των Καψαλαίων, για την προσφορά τους στην μουσική παράδοση του Ζαγοριού και παράλληλα πραγματοποίησε το Ιωβηλαίο στο Γρηγόρη, για τη συνεχή συμμετοχή του στα μουσικά δρώμενα του Ελαφοτόπου, για πενήντα (50) ολόκληρα χρόνια. Στις βραβεύσεις του, μεταξύ των άλλων, ιδιαίτερη τιμή περιποιούν αυτή του Πανεπι-

Οι δράσεις της Ενώσεως Ζαγορισίων Αθηνών

Η Ένωση Ζαγορισίων Αθηνών (ΕΖΑ), με έδρα την Αθήνα, Γερανίου 41, είναι δευτεροβάθμια αποδημική οργάνωση με μέλη κυρίως πρωτοβάθμια σωματεία χωριών του Ζαγοριού με έδρα την Αθήνα ή άλλες περιοχές της χώρας και του εξωτερικού (εκτός της περιφέρειας Ηπείρου), καθώς και φυσικών προσώπων που διαμένουν μόνιμα σε περιοχές εκτός της περιφέρειας Ηπείρου. Διοικείται από εννιαμελές Διοικητικό Συμβούλιο.

Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, που απορρέουν από το νόμιμα εγκεκριμένο καταστατικό λειτουργίας της, μεταξύ των άλλων σκοπών, δραστηριοποιείται και με την πραγματοποίηση εκδηλώσεων πολιτιστικού, πολιτισμικού, και αθλητικού περιεχομένου, σε χωριά διάφορα χωριά του Ζαγοριού, κατά την καλοκαιρινή περίοδο, με εναλλακτικό τρόπο. Το νέο Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης Ζαγορισίων (Δ.Σ.-ΕΖΑ), που προέκυψε από τις αρχαιρεσίες του 2022, προγραμμάτισε ομόφωνα τις βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες πολιτιστικές δραστηριότητες, για την χρονική περίοδο 2022-2024. Στη βάση αυτού του προγραμματισμού, μεταξύ των άλλων λήφθηκε οριστική απόφαση για τις καλοκαιρινές εκδηλώσεις έτους 2022 και 2023, καθώς και κατ' αρχή απόφαση για το 2024 και συγκεκριμένα:

Για το καλοκαίρι 2023, αποφασίστηκε ο ορισμός επιτροπής για την

πραγματοποίηση ημερίδας στον Ελαφότοπο Ζαγορίου, στις 12-08-2023, με θέμα τη «Μουσική διαδρομή του Γρηγόρη Καψάλη», (ως θεματοφύλακα της Ζαγορίας Μουσικής Παράδοσης, με εισηγητική αναφορά στην ανάπτυξη, διάσωση, διατήρηση και διάδοση της Ζαγορίας Μουσικής παράδοσης, στο χώρο και στο χρόνο).

Για το καλοκαίρι 2024, αποφασίστηκε, κατ' αρχήν, η πραγματοποίηση ημερίδας, που θα αφορά στα «Παραδοσιακά Πανηγύρια στο Ζαγόρι: Διαχρονική εξέλιξη και προοπτική» (με παράλληλη ενδεχόμενη βράβευση των υπέργηρων Ζαγορισίων βιρτουόζων κλαρινιστών Λευτέρη Σαρρέα-Κεντρικό Ζαγόρι, και Γιάννη Κατσούπη-Ανατολικό Ζαγόρι).

Στο πλαίσιο υλοποίησης της ημερίδας του καλοκαιριού 2023, ομόφωνα ορίστηκε επιτροπή από εκλεγμένους στο Δ.Σ.-ΕΖΑ, με μόνιμα μέλη: την πρόεδρο της Ένωσης Αλίνα Χρόνη, τη Γραμματέα Ευφροσύνη Δρακοπούλου και τον Ειδικό Γραμματέα Προκόπη Δ. Γκογιάννο. Η επιτροπή μετά από συνεχείς συσκέψεις και ενημερώσεις του Δ.Σ.-ΕΖΑ, οριστικοποίησε: ι) την ημερομηνία υλοποίησης της ημερίδας με θέμα «Η μουσική διαδρομή του Γρηγόρη Καψάλη», για τις 12 Αυγούστου 2023 στον Ελαφότοπο, με συντελεστές μαθητές του Καψάλη στο κλαρίνο, συνεργάτες του στην κομπανία «Τακούτσια» και μετέπειτα, καθώς και τραγουδιστές όλου του φάσματος του Ζαγοριού ρεπερτόριου, ιι) το σχέδιο προγράμματος της

εκδήλωσης, και ιιι) τον προϋπολογισμό εσόδων-δαπανών. Με την ολοκλήρωση του έργου της ενημέρωσε σχετικά την ολομέλεια του Δ.Σ.-ΕΖΑ και οι προτάσεις-θέσεις της επιτροπής έγιναν ομόφωνα αποδεκτές στο σύνολό τους.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΓΚΟΓΙΑΝΝΟΣ

Συνέντευξη από τη σελίδα 13

στημίου Αθηνών, στο πλαίσιο των εκδηλώσεων για τα 25 χρόνια από τη λειτουργία του Τμήματος Μουσικών Σπουδών, καθώς και της Αγγλίας, στο πλαίσιο ενός μουσικού διαγωνισμού μεταξύ τριάντα χωριών, όπου κατέκτησε το δεύτερο βραβείο, με πρώτο έναν Κύπριο και τρίτη μια Ρωσίδα, αλλά και αντίστοιχου βραβείου στο Κλίβελαντ των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, στο πλαίσιο παγκόσμιου φεστιβάλ για την παραδοσιακή μουσική.

Εμπορευματικό

το «νεοδημοτικό τραγούδι»

Ξεκάρθη και η θέση του Γρηγόρη για τα σημαντικά πανηγύρια και τις διάφορες εκδηλώσεις, σε σχέση με τη Ζαγορία μουσική παράδοση, χωρίς εξαιρέσεις: «Τα σημερινά είναι εμπορευματικού χαρακτήρα, με παράλληλη εισαγωγή "νεοδημοτικού-δημοτικολαϊκού τραγουδιού" και κατά συνέπεια ο τρόπος που γίνονται είναι απαράδεκτος, σε βαθμό που υστελείται η μουσική μας παράδοση».

Προφανώς και πρέπει να το τονίσω με έμφαση ότι ο Γρηγόρης, κατά κανόνα, δεν ανήκει στην κατηγορία των υποστηρικτών του «νεοδημοτικού» ή «δημοτικολαϊκού» τραγουδιού, ως μέσου αλλοίωσης της παράδοσης, και τούτο το απέδειξε τόσο με τη στάση του σε συγκεκριμένα πανηγύρια, όπως αυτό του Ελαφότοπου, όσο και με τις studio ηχογραφήσεις του, «ωμ ουκ έστιν αριθμός». Οι όποιες εξαιρέσεις από τον κανόνα εντάσσονται σε λόγους καθαρά επαγγελματικούς και αφορούν σε περιπτώσεις που ο κλάδος αντιμετώπισε δυσκολίες που περιόριζαν το εισόδημα των καλλιτεχνών.

Για τον συμπατριώτη και εκ πεποιθήσεως χριστιανό, Γρηγόρη Καψάλη: ι) το «**δημοτικό τραγούδι**» αποτελεί «**μέσο έκφρασης κάθε συναισθηματικού ανθρώπου και συμπαγές τμήμα όλων των τεκτονικών, σε καθημερινή βάση, και όχι μόνον**», και ιι) ο «**χορός**» είναι έκφραση, επικοινωνία και συναίσθημα, του πρωτοκορευτή, σε συνεργασία με τα μουσικά όργανα, που αφορούν στα βιάσά του, στα παράπονά του, στον έρωτά του, και γίνονται φανερά με το "γράφω" ανάμεσα στη γη και στον παράδεισο και κυρίως τόσο η μουσική ως μελωδία και στίχος, όσο και ο χορός, μας κρατάνε με αξιοπρέπεια στη ζωή και μας κάνουν ανθρώπους».

Είναι αλήθεια, ότι ζούμε σε μια εποχή έντονης βιομηχανοποίησης και εμπορευματοποίησης του παραδοσιακού δημοτικού τραγουδιού, σε μεταμοντέρνα «νεοδημοτικά», με μια τάση να πετάμε το παλιό, ως παρωχημένο, πεπαιωμένο, ρετρό, αναδεικνύοντας παράλληλα μια καινούργια (εικονική) πραγματικότητα, η οποία τις περισσότερες φορές είναι κοινωνικά απαράδεκτη και βριστά στο χθες, που νομοτελειακά και αναπάντεχα, από εκεί που δεν το περιμένουμε,

«Μάγισσα δώσ' μου φάρμακο, ποτέ να μη γεράσω». Στο κλαρίνο ο Γρηγόρης Καψάλης και στο τραγούδι ο Γιώργος Πατσούρας (Ελαφότοπος 2019)

θα τιμωρηθεί αμείλικτα. Ζούμε σε μια εποχή που εμφανίζει και άλλες παρενέργειες, σε κοινωνικό επίπεδο, όπως: ι) η διαστροφή των πάντων ιι) η παραποίηση και μεταλλαγή των γνήσιων και πραγματικών σε κίβδηλα, ιιι) των αληθινών σε απατηλά, ιιιι) των χειροποίητων σε ψηφιακά, και ιιιι) των ποιητικών σε ποσοτικά.

Ενοστάσεις με σεβασμό

Με σεβασμό στις απόψεις του Γρηγόρη σε σχέση με το Ζαγόρι ρεπερτόριο και τους χορούς, γιατί εκτός από δεξιοτέχνη κλαρινίστας, διητέλεσε και καθηγητής Παραδοσιακού κλαρίνου, όμως θα μας επιτρέψει να έχουμε τις ενστάσεις μας για κάποιες θεωρητικές του θέσεις για το επάγγελμα, που έχει εκφράσει κατά καιρούς, μιας και κατά κανόνα δεν τις εφάρμοσε στην πράξη, με τις οποίες, προφανώς για λόγους επαγγελματικής επιβίωσης: ι) λέει «**ναι**» στην αξιοποίηση μουσικών οργάνων νέας τεχνολογίας στην οργάνωση της κομπανίας, πέραν των βασικών, ιι) λέει «**ναι**» στο «**νεοδημοτικό**» τραγούδι, με την προϋπόθεση ότι το αποδέχεται η νέα γενιά. Αποδεχάμαστε όμως την άποψή του ο νέος μουσικός να κατέχει και να αναπαράγει τη γνώση του δημοτικού τραγουδιού, όπως αυτό αναπτύσσεται πανελλαδικά.

Οι όποιες συγκυριακές και μεμονωμένες αποκλίσεις του στα πανηγύρια, είναι δικαιολογημένες, με δεδομένη την αναγκαιότητα των απαιτήσεων των πελατών με την τρέχουσα κουλτούρα, σε μια εποχή που δύσκολα βγαίνει το μεροκάματο των οργανοπαίκτων. Όμως οι όποιες αποκλίσεις στην μουσική πολιτιστική κληρονομιά του Ζαγοριού, που συναντάμε στις μέρες μας στα χαρακτηριζόμενα παραδοσιακά πανηγύρια, θα πρέπει να είναι μετρήσιμες και ελεγχόμενες, αλλιώς να σταματήσουμε να τα χαρακτηρίζουμε «**παραδοσιακά**».

Μετρήσιμες και ελεγχόμενες με την έννοια ότι τα Ζαγορία παραδοσιακά πανηγύρια, με ευθύνη των πολιτιστικών σωματείων, της τοπικής αυτοδιοίκησης και της πολιτείας, θα πρέπει να προστατεύεται

και η όποια κρατική επιχορήγηση για την υλοποίησή τους θα πρέπει να στοχεύει: ι) στη διάσωση και διάδοση της παράδοσης και ιι) όπου απαιτείται σε παρεμβάσεις, προκειμένου να «**ξαναχτιστούν**», κατ' εικόνα και ομοίωση της πολιτιστικής μας παράδοσης, στη βάση της αρχής ότι «**τα παραδοσιακά πανηγύρια δεν είναι γιορτάσια ξεφαντώματος, που αρχίζουν στις 11:00 το βράδυ και τελειώνουν στις 03:00 τα ξημερώματα, για να αρχίσει η αποκομιδή του πλαστικού υλικού που χρησιμοποιήθηκε στο ξεφάντωμα**».

Απολογιστικά και μόνο, με το χέρι στην καρδιά, στα αρνητικά της μέχρι τούδε στάσης μας ως διοργανωτών, που επέτρεψε και συνέβαλλε στην όποια αλλοίωση των Ζαγορισίων πανηγυριών, περιλαμβανονται:

- 1) Η κατά καιρούς επικράτηση των αμανέδων, των συρτατσιφτετελιών και των καψούρικων τσάμικων τραγουδιών.
- 2) Η αποδοχή και εμφάνιση μηχανισμών ενίσχυσης ήχου, σε κλειστούς χώρους.
- 3) Η ένταξη στην τυπική σύνθεση της κομπανίας της ηλεκτρικής κιθάρας, του ντράμς και του αρμόνιου.
- 4) Η αποδοχή του «**νεοδημοτικού**» τραγουδιού στα πανηγύρια, σε ίσους όρους με το αμιγώς παραδοσιακό. Ποιός δε θυμάται τα τραγούδια: «**θα σου ρίξω φόλα**», «**Κάνε με κυρά γαμπρό**», «**ο Ουρανός κι αν γκρεμιστεί**», «**Σήκω χόρεψε κουκλί μου**», «**Μην αρχίζεις τη μουρμούρα**»;

Θα μου πείτε αν αυτές οι μεταβολές δεν είχαν γίνει αποδεκτές, τι θα άλλαζε αφού έτσι κι αλλιώς άλλαξε το κοινωνικό περιβάλλον μέσα στο οποίο λειτουργεί το δημοτικό τραγούδι; Μεγάλη κουβέντα, με αντικρουόμενες απόψεις, γιατί το κυρίαρχο θέμα είναι η σκοπιμότητα της αλλοίωσης της παράδοσης γενικότερα, στο πλαίσιο της αλλαγής κατεύθυνσης του παγκοσμιοποιημένου πολιτισμού, αλλά και της εμπορευματοποίησης του τελικού προϊόντος, που για τη μουσική μας παράδοση είναι το παραδοσιακό δημοτικό τραγούδι.

Η εκδήλωση στον Ελαφότοπο στις 12.8.2023

Μεγαλειώδες έργο

Όσα και να πεις για τη ζωή και το μεγαλειώδες έργο του Γρηγόρη Καψάλη, είναι πάλι λίγα. Αρκεί να σας πω ότι δεν υπάρχει εργασία σε επίπεδο προπτυχιακού, μεταπτυχιακού και διδακτορικού επιπέδου, όλων των μουσικών τμημάτων της χώρας, που αφορούν στο Δημοτικό τραγούδι στο Ζαγόρι, υπό την καθοδήγηση επώνυμων καθηγητών Μουσικολογίας, μεταξύ των οποίων ο Λάμπρος Λιάβας, ο Χάρης Σαρρής, ο Γιώργος Κοκκώνης, η Μαρία Παπαπούλου και ο π. Πάρης Κυριάκος-Νεκτάριος, που να μην αναφέρεται στο Γρηγόρη Καψάλη.

Η προσωπικότητα του Γρηγόρη σκιαγραφείται με πιστότητα, αν λάβουμε υπόψη μας τα παρακάτω χαρακτηριστικά του: ι) Την ευσέβεια και την αγάπη του για το Θεό και τα κτίσματά του, ιι) την αγάπη του για το «**ωραίο**», το «**καλό**» και το χωριό του τον Ελαφότοπο, που πρόβαλε, με κάθε τρόπο, και ιιι) το πάθος του για το κλαρίνο και το παραδοσιακό δημοτικό τραγούδι, με έμφαση το Ζαγόρι. Και μια υλοποιήσιμη πρόταση, εκ μέρους μας, στο πλαίσιο του «**Χρυσού Ιωβηλαίου**» για το συγχωριανό μας δεξιοτέχνη-βιρτουόζο κλαρινίστα **Γρηγόρη Καψάλη**: «**Το Διεθνές Κέντρο Ηπειρωτικής Μουσικής Παράδοσης**» του Ζαγοριού, θα πρέπει να πάρει σάρκα και οστά, να φέρει το όνομα των τελευταίων παραδοσιακών στην τέχνη του κλαρίνου: Γρηγόρη Καψάλη, Λευτέρη Σαρρέα και Γιάννη Κατσούπη (Κούλη), με έδρα αυτή του ενιαίου Δήμου Ζαγοριού ή όποια άλλη προτείνει η πρωτοβάθμια αυτοδιοίκηση.

Σ' ευχαριστούμε μπάρμπα Γρηγόρη για ότι διαχρονικά πρόσφερε στην Ζαγορία δημοτική παράδοση. Σ' ευχαριστούμε που τίμησες το χωριό μας, τον Ελαφότοπο. Τιμή για μένα η ανάθεση της κεντρικής ομιλίας στη σημερινή εκδήλωση, που είπα ελάχιστα για την προσωπικότητά σου και την πολύχρονη προσφορά σου στον πολιτισμό και στη μουσική παράδοση του Ζαγοριού. Να είσαι γερός και δυνατός, σαν το βουνό απ' το οποίο ανατέλλει καθημερινά ο ήλιος στο Τσερβάρι, το «**Στούρο**» μας.

Λεπτοκαρυά: Ένα μικρό σχολείο με μόλις έξι μαθητές και μια μεγάλη ιστορία

Σύνταξη **Βάσω Γκόρου**, δημοσιεύτηκε στην EPT NEWS

Στα ελληνοαλβανικά σύνορα, στο βόρειο τμήμα του Δήμου Φιλιπιάδων, είναι σκαρφαλωμένα σαν αετοφωλιές τα χωριά της Μουργκάνας. Η οροσειρά της Μουργκάνας ή αλλιώς «Όρη Τσαμαντά» εκτείνεται κατά μήκος των ελληνοαλβανικών συνόρων, στα βόρεια του νομού Θεσπρωτίας και του Νομού Ιωαννίνων.

Στην ακριτική και ορεινή Λεπτοκαρυά Φιλιπιάδων Θεσπρωτίας λειτουργεί και φέτος το τελευταίο Δημοτικό Σχολείο του ορεινού όγκου της Μουργκάνας. Ένα μονοθέσιο πλέον δημοτικό σχολείο με έξι μόλις μαθητές. Δυο «πρωτάκια», ένας μαθητής στη Β' τάξη, ένας στη Γ' τάξη και δυο μαθητές στη ΣΤ' αποτελούν το δυναμικό του σχολείου, ενώ στο γειτονικό νηπιαγωγείο φοιτά μόλις ένα νήπιο.

Η δασκάλα τους, η κα Φεβρωνία Ζερβού, με περισσή αγάπη και υπομονή, προσπαθεί να ανταπεξέλθει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο στην πρόκληση των αναγκών των λιγοστών της μαθητών.

Το πότε ακριβώς λειτούργησε σχολείο στη Λεπτοκαρυά δεν το γνωρίζουμε επακριβώς.

Πολλές πληροφορίες για το Δημοτικό Σχολείο του χωριού παίρνουμε από την ιστορία του σχολείου όπως την κατέγραψαν οι δάσκαλοι Γιάννης Φωτιάδης και Κώστας Βενέτης το έτος 1953 και 1977 αντίστοιχα. Προφανώς η ιστορία αυτή καταγράφηκε σύμφωνα με τις αφηγήσεις των γερόντων χωριανών. Σύμφωνα λοιπόν με αυτές σχολείο στη Λεπτοκαρυά λειτούργησε πριν το έτος 1860, στο γυναικωνίτη της εκκλησίας του χωριού, της Αγίας Μαρίας.

Τους δασκάλους προσλάμβανε η κοινότητα και τους πλήρωνε μαζί με την εκκλησία. Οι μαθητές διδασκόντουσαν ανάγνωση και γραφή, λίγη αριθμητική και πολλά εκκλησιαστικά τροπάρια. Η μελέτη γίνονταν από το Ψαλτήρι και την Οκτάηχο. Όταν τελείωνε η Οκτάηχος τα παιδιά ήταν κατάλληλα όχι μόνο για απολυτήριο αλλά και για την χειροτονία τους ως παππάδες και για τον διορισμό τους ως δάσκαλοι.

Το έτος 1896, η εκκλησία αυτή κατεδαφίστηκε και ανεγέρθηκαν με δαπάνη της κοινότητας και της εκκλησίας δύο οικήματα. Το Αμελικό η Κουτσέκι που ήταν αποθήκη, που συγκέντρωναν τα γεωργικά προϊόντα από το φόρο της δεκάτης και έμεναν οι δημόσιοι αξιωματούχοι και το πρώτο διδακτήριο. Το Σχολείο ήταν λιθόκτιστο διώροφο, διαστάσεων 6Χ4Χ2μ. Το ανώγειο ήταν αίθουσα διδασκαλίας όπου σταυροπόδι διδασκόνταν οι μαθητές και παράλληλα ήταν και κατοικία του δασκάλου. Το κατώ χρησιμοποιούσαν σαν αποθήκη καυσοξύλων και πολλές φορές σαν «κρατήριο» των άτακτων μαθητών.

Την περίοδο του πολέμου του 1940, της κατοχής και του εμφυλίου το σχολείο λειτούργησε κατά διαστήματα. Το 1948 δεν λειτούργησε σχολείο λόγω του εμφυλίου πολέμου και της μετακίνησης των κατοίκων του χωριού στα έβρα από τον Καλαμά χωριά. Μέχρι την εποχή αυτή δεν υπάρχουν αρχεία του σχολείου προκειμένου να διαπιστώσουμε τον αριθμό των μαθητών, την επίδοσή τους και τα μαθήματα που διδάσκονται.

Το 1927 κατεδαφίστηκε το πρώτο σχολείο και αναγέρθηκε νέο που ολοκληρώθηκε το 1930 με δαπάνη του Ελληνικού Δημοσίου και της Κοινότητας συνολικής αξίας 30.000 δρχ. Η σε χρέμα και η σε προσωπική εργασία συμβολή των κατοίκων ανήλθε στο ποσό των 22.000 δρχ. Το σχολείο αυτό ήταν μονώροφο, λιθόκτιστο, κεραμοσκεπές και είχε μια αίθουσα διδασκαλίας διαστάσεων 8Χ5Χ3,5μ.,

ένα γραφείο και κατοικία δασκάλου με ένα δωμάτιο.

Το 1956 κατεδαφίστηκε το 2ο διδακτήριο λόγω των σοβαρών βλαβών που υπέστη κατά τη διάρκεια του πολέμου 40-41 και του εμφυλίου 46-49 και στην θέση του ανεγέρθηκε το σημερινό σχολείο που είναι το τρίτο κατά σειρά διδακτήριο. Περαιτώθηκε τον Μάιο του 1960, αλλά λειτούργησε από το 1958 που είχε ολοκληρωθεί η αίθουσα διδασκαλίας. Το σχολείο είναι μονώροφο, κεραμοσκεπές και αποτελείται από μια αίθουσα διδασκαλίας διαστάσεων 9Χ6Χ3,80μ, ενός γραφείου και μια κατοικία δασκάλου με δυο δωμάτια.

Τα σχολικά έτη 1954-1955 και 1955 και 1956 θα λειτουργήσει νυκτερινό σχολείο στο οποίο θα φοιτήσουν παιδιά που λόγω του πολέμου δεν είχαν τελειώσει το σχολείο. Τα μαθήματα γίνονταν από τις 7 μέχρι στις 9 το βράδυ κάτω από το φως της λάμπας και αφού προηγουμένως οι μαθητές είχαν τελειώσει τις οικογενειακές δουλειές που τους είχαν αναθέσει οι γονείς τους.

Το 1970 έκλεισαν τα γειτονικά δημοτικά σχολεία της Μηράνιας, των Ακουριών του Λύκου και της Καλλιθέας και το σχολείο της Λεπτοκαρυάς φιλοξένησε και τους λιγοστούς μαθητές των σχολείων αυτών. Από τότε το δημοτικό σχολείο Λεπτοκαρυάς αποτελεί σχολικό κέντρο και φιλοξενεί μαθητές από τα γειτονικά χωριά.

Με ενέργειες του Λεπτοκαρυάτη σχολικού συμβούλου Κωνσταντίνου Βενέτη το σχολείο του χωριού παρέμεινε σε λειτουργία την σχολική περίοδο το 1984-1985 που είχε παραμείνει με 3 μαθητές, με αποτέλεσμα να παραμένει ανοικτό μέχρι σήμερα. Αν έκλεινε θα ήταν πολύ δύσκολο να ανοίξει τα επόμενα χρόνια άσχετα με τον αριθμό των μαθητών.

Για λίγες χρονιές της δεκαετίας του 2000 το σχολείο λειτούργησε ως διθέσιο.

Από το 2004 λειτούργησε στη Λεπτοκαρυά και Νηπιαγωγείο, το οποίο θα στεγαστεί αρχικά στο πολιτιστικό κέντρο του χωριού και στη συνέχεια στο σπίτι του δασκάλου στο δημοτικό σχολείο.

Μεγάλος αριθμός αποφοίτων του Δημοτικού Σχολείου Λεπτοκαρυάς συνέχισε τις σπουδές του στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα καταλαμβάνοντας σημαντικές θέσεις στο δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα.

Όλα αυτά τα χρόνια της αδιάλειπτης λειτουργίας του Δημοτικού Σχολείου το ενδιαφέρον των ξενιτεμένων Λεπτοκαρυατών, προς αυτό, ήταν αδιάλειπτο. Η ίδρυση της Φιλελευθέρου Αδελφότητας Λεπτοκαρυατών το 1908 με κύριο σκοπό τη λειτουργία του Σχολείου και την πληρωμή του εκάστοτε δασκάλου, η προμήθεια εποπτικών μέσων διδασκαλίας, η ενίσχυση των μαθητών του για πολλά χρόνια με εκπαιδευτικά υλικά είναι αδιάψευστος μάρτυρας. Ακόμη και σήμερα η Αδελφότητά έρχεται αρωγός στις ανάγκες

Η σημερινή εικόνα του Δημοτικού Σχολείου Λεπτοκαρυάς

Η σημερινή εικόνα του Δημοτικού Σχολείου Λεπτοκαρυάς

1927-Ανεγερση Σχολείου

1953 — Οι μαθητές και ο δάσκαλος

1958 — Οι μαθητές και ο δάσκαλος

Χιονισμένο 2019

2019 — Σχολική Γιορτή

1969 — Διανομή δεμάτων

1962 — Η εικόνα του σχολείου

Εκδρομή σχολείων της Μουργκάνας

που προκύπτουν.

Το φόβο του ότι «αριθμός των μαθητών φθίνει και το σχολείο θα οδηγηθεί σε κλείσιμο τα επόμενα χρόνια» εκφράζει σήμερα ο Πρόεδρος του χωριού Ευάγγελος Νικολαΐδης, σημειώνοντας ταυτόχρονα ότι ήδη οικογένειες με μαθητές του γυμνασίου και του λυκείου αναγκάζονται να μετακινούνται ή και να μετακαμίσουν στα Ιωάννινα ή στους Φιλιπιάδες κι έτσι γίνονται «επισκέπτες του Σαββατοκύριου» στο χωριό και στα σπίτια τους!

Η Λεπτοκαρυά αποτελεί το νοτιοανατολικό άκρο της επαρχίας Φιλιπιάδων. Στη Λεπτοκαρυά ανήκει σαν συνοικισμός και το διπλανό χωριό Μηράνια. Απέχει 45 χιλιόμετρα από τα Ιωάννινα, 54 από την Ηγουμένισσα και 37 από τους Φιλιπιάδες. Εντός του χωριού περνά η επαρχιακή οδός Βροσίνιας-Τσαμαντά που συνδέει τη Λεπτοκαρυά με τα υπόλοιπα χωριά της Μουργκάνας.

Εκκλησιαστικά ανήκει στην Ιερά Μητρόπολη Παραμυθιάς και εκπαιδευτικά στην περιφέρεια Φιλιπιάδων.

Το χωριό έχει σήμερα 130 σπίτια, από τα οποία τα 42 κατοικούνται όλο το χρόνο, 24 ανήκουν κυρίως σε συνταξιούχους που περνούν στο χωριό τουλάχιστον έξι μήνες του έτους, 41 ανοίγουν τουλάχιστον δύο με τρεις φορές το χρόνο, 19 πιο σπάνια και δύο είναι κατά κάποιον τρόπο εγκαταλελειμμένα.

Το 1928 το χωριό αριθμούσε 299 κατοίκους. Σήμερα, σύμφωνα με τον πρόεδρο του, στο χωριό διαμένουν 110 μόνιμοι κάτοικοι, ενώ στην απογραφή του 2021 εμφανίζει 171 κατοίκους. Από τους μόνιμους κατοίκους οι 16 είναι ηλικίας κάτω των 20 ετών, 40 είναι ηλικίας από 20 μέχρι 65 ετών και οι υπόλοιποι είναι άνω των 65 ετών συνταξιούχοι.

Οι κάτοικοι ασχολούνται κυρίως με γεωργικηνοτροφικές εργασίες και οι νεότεροι ως τεχνίτες, αναζητώντας εργασία στα γειτονικά αστικά κέντρα.

«Έναν ξενώνα στερείται το χωριό για να μπορέσει να προσελκύσει και να συγκρατήσει επισκέπτες, κατά την κυνηγετική αλλά και τη θερινή περίοδο, που θα αναζητήσουν δροσιά στα γάργαρο νερά των πηγών Αναβρυστικών, δημιουργώντας έτσι και κάποιες θέσεις εργασίας», λέει με παράπονο, στο ethnews.gr ο πρόεδρος, ενώ σημειώνει με καμάρι ότι «το χωριό καταφέρνει να συντηρήσει τρία καφενεία», όταν τα περισσότερα χωριά της επαρχίας Φιλιπιάδων δεν έχουν ούτε ένα.

Σημείωση: Με ιστορικά στοιχεία, φωτογραφίες και πληροφορίες που μας παραχώρησε ευγενικά ο κ. Αθανάσιος Πέτρου από εργασία του που δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί.

Η προσωπογραφία της Τοπικής και Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης Ηπείρου

Οι δημοτικές εκλογές τελείωσαν. Στην Ήπειρο, τη γενέτειρα, η τοπική προσωπογραφία των αιρετών Δημοτικών αρχόντων καθορίστηκε. Από 'δω και πέρα... Είναι ανάγκη να αρχίσει μια νέα ημέρα. Η πληθυσμιακή καθίζηση, ιδιαίτερα των χωριών της Ηπείρου, η ερήμωσή τους επιβάλλει κάτι νέο. Και το νέο αυτό απαιτεί να «φρέξει» αυτή η ημέρα που θα κυριαρχείται από τον προγραμματισμό, τη σχεδίαση, τη δράση και, φυσικά την αποτελεσματικότητα. «Οι καιροί ου μενετοί». Περιμένουμε, αγωνιούμε, και, φυσικά, συμμετέχουμε.

Οι απόδημοι που βρίσκονται πάντα στις επάλξεις. Έργα στο χωριό, επί Κοινοτήτων-προ και μετά Καλλικράτη-, έγιναν με την ουσιαστική συμμετοχή τους. Γενικά η βοήθειά τους είναι σημαντική. Αν και λίγο καιρό βρίσκονται στα χωριά, να λέμε αλήθειες, πληρώνουν όμως χρονικής της δημοτικά τέλη, δεν γογγύζουν για τα έξοδα μετακίνησης, για τα καύσιμα, για τα διόδια που «έφτασαν μέχρι το θεό» και συνεχίζουν...

Και το χειρότερο: Ενίοτε βιώνουν και έναν απίστευτο λεκτικό «αποκλεισμό», λες και οι μόνιμοι δικαιωματικά κατέχουν και διαχειρίζονται ακόμα και το λόγο, τον δίνουν όπου δει (κατά την άποψή τους) και σε όποιον βούλονται. Κι όμως... Οποιοδήποτε έργο έγινε, το επαναλαμβάνουμε, έγινε και με τη συμβολή των αποδήμων. Το να φτάσουμε -μεταφορικά πάντα- στο σημείο να αναβιώνουμε τους «αυτόχθονες» και τους «ετερόχθονες», αυτό είναι καθαρή εγκληματική πράξη.

Και να γνωρίζουμε και τα εξής: Οι απόδημοι συνεχίζουν να προσφέρουν, γιατί αγαπούν με πάθος το χωριό. Ανυστερόβουλα πάντα. Και προωθούν και μεταλαμπαδεύουν τον ηπειρωτικό πολιτισμό.

Και κάτι τελευταίο. Οι δήμαρχοι, οι αιρετοί αυτοί άρχοντες, δεν είναι εκτελεστές οποιασδήποτε εντολής ή κατεύθυνσης που εκπορεύεται από την Κεντρική Εξουσία. Με λίγα λόγια δεν είναι «οι απλοί διαχειριστές πολυκατοικίας». Πιστεύουμε πως δεν το θέλουν και οι ίδιοι... Ο

καιρός θα δείξει.

Από τους δεκαοκτώ δήμους της Ηπείρου, δύο μόλις δήμοι οδηγήθηκαν στον δεύτερο γύρο. Στους υπόλοιπους δεκαέξι αναδείχθηκαν δήμαρχοι από την πρώτη Κυριακή.

Οι δήμοι αυτοί είναι: ο δήμος Ιωαννιτών και Ηγουμενίτσας.

Τελικά στις επαναληπτικές εκλογές 15.10.2023 εξελέγησαν οι:

Στο Νομό Ιωαννίνων οι δήμαρχοι που εκλέχθηκαν είναι:

- Στο Δήμο Βορείων Τζουμέρκων ο Νίκος Βαϊτσής
- Στη Δωδώνη ο Χρήστος Ντακαλέτσας
- Στο Ζαγόρι ο Γιώργος Σουκουβέλος
- Στο Δήμο Ζίτσας ο Μιχάλης Πλιάκος
- Στο Δήμο Ιωαννιτών ο Θωμάς Μπέγκας
- Στο Δήμο Κόνιτσας ο Ανδρέας Παπασπύρου
- Στο Δήμο Μετσόβου η Μαρία-Χριστίνα Αβέρωφ
- Στο Δήμο Παγωνίου ο Κώστας Καψάλης

Στον νομό Άρτας οι δήμαρχοι που εκλέχθηκαν είναι:

- Στο Δήμο Αρταίων ο Χριστόφορος Σιαφάκας
- Στο Δήμο Γεωργίου Καραϊσκάκη ο Περικλής Μίγδος
- Στο Δήμο Κεντρικών Τζουμέρκων ο Χρήστος Χασιάκος

Στο Δήμο Νικολάου Σκουφά ο Κωνσταντίνος Παπασιώζης

Στο Νομό Θεσπρωτίας οι δήμαρχοι που εκλέχθηκαν είναι:

- Στο Δήμο Ηγουμενίτσας ο Παναγιώτης Νταής
- Στο Δήμο Σουλίου εκλέγεται ο Αθανάσιος Ντάνης
- Στο Δήμο Φιλιππιάδων ο Βασίλειος Τζίγκος

Στο Νομό Πρέβεζας οι δήμαρχοι που εκλέχθηκαν είναι:

- Στο Δήμο Ζηρού ο Γιώργος Ζυγούρης
- Στο Δήμο Πάργας ο Νίκος Ζαχαριάς
- Στο Δήμο Πρέβεζας ο Νίκος Γεωργιάκος

ΝΟΜΟΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Περιφερειάρχης Ηπείρου,
Αλέξανδρος Κακριμάνης

Δήμος Μετσόβου,
δήμαρχος Μαρίνα-Χριστίνα Αβέρωφ

Δήμος Βορείων Τζουμέρκων,
δήμαρχος Νίκος Βαϊτσής

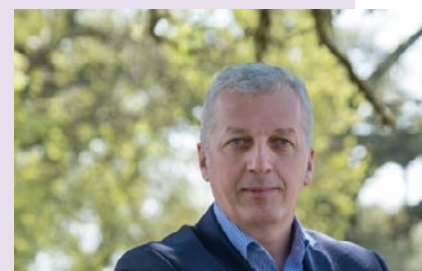
Δήμος Δωδώνης,
δήμαρχος Χρήστος Ντακαλέτσας

Δήμος Παγωνίου,
δήμαρχος Κώστας Καψάλης

Δήμος Ιωαννιτών, δήμαρχος Θωμάς Μπέγκας

Δήμος Ζίτσας, δήμαρχος Μιχάλης Πλιάκος

Δήμος Κονιτσας,
δήμαρχος Ανδρέας Παπασπύρου

Δήμος Ζαγορίου,
δήμαρχος Γιώργος Σουκουβέλος

ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ

Δήμος Ηγουμενίτσας,
δήμαρχος Παναγιώτης Νταής

Δήμος Σουλίου, δήμαρχος Αθανάσιος Ντάνης

Δήμος Φιλιππιάδων, δήμαρχος Βασίλης Τζίγκος

ΝΟΜΟΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ

Δήμος Πρεβέζας, δήμαρχος Νίκος Γεωργιάκος

Δήμος Πάργας, δήμαρχος Νίκος Ζαχαριάς

Δήμος Ζηρού, δήμαρχος Γιώργος Ζυγούρης

ΝΟΜΟΣ ΑΡΤΑΙΩΝ

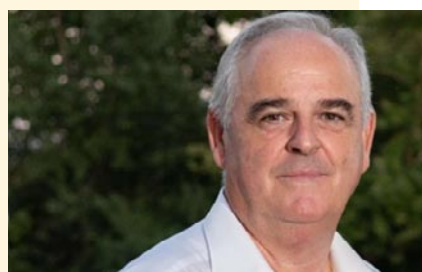
Δήμος Αρταίων,
δήμαρχος Χριστόφορος Σιαφάκας

Δήμος Γεωργίου Καραϊσκάκη,
δήμαρχος Περικλής Μίγδος

Δήμος Κεντρικών Τζουμέρκων,
δήμαρχος Χρήστος Χασιάκος

Δήμος Νικολάου Σκουφά,
δήμαρχος Κωνσταντίνος Παπασιώζης